

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20, Telefon 11-57. Dopolni naj se pošiljajo izključno uredništva, oglasi, reklame in denar na upravnništvo. Rokopisi se ne vračajo. Neprilagojene pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne „Edinost“ Poduredništvo v Gorici: ulica Glorije Carducci 7, I. n. — Telef. 377. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Perle.

Trgovina na obroke in štednja

Štednja je važna stran splošne gospodarske bitke. Ta poslednja se dobi le tedaj, če zmaga v njej tudi vsak posameznik. Zmaga pa, če se poda v boj opremljen z neobhodnim orožjem, ki je varčevanje in pravilno obračanje razpoložljivega denarja.

Ze nešteto krat smo opozarjali na ogromno važnost te čednosti za uspešno življenjsko borbo. Zato nočemo več govoriti o varčevanju na splošno, temveč hočemo le pokazati na neko vrsto bolezni, ki se je zadnje čase precej razpasla med nami in ki zavraja ljudi k potratnosti in nezamisljenemu gospodarstvu. To je kupovanje na obroke (rate). Navidezno ugodni pogoji, ki omogočajo raztegniti plačevanje na dolgo, so kaj sijajna vaba za lahkomišelnice ljudi. Ogledajo si ta način trgovine od bližje. Za prodajanje na obroke je potrebno, da trgovec razpolaga z ogromnim kapitalom, ali pa si mora sam najti velike in dolgoročne kredite pri dobaviteljih. Taki krediti pa stanejo ogromno, so neverjetno dragi. Neverjetno drago pa morajo tudi prodajalci oddajati svojim odjemalcem. To gre lahko do 100—150% nad navadno ceno.

Moramo si predstavljati, da so velike ne samo obresti kapitala, ampak tudi obrestni stroški. Propagandni aparat takega podjetja je drag že radi tega, ker se vsa trgovina suče na podlagi intenzivne obdelave trga. Ta pa se vrši s številom agentov in prodajalcev, kateri z blagom potujejo od hiše do hiše ter vsiljujejo svojo robo. Stroški, ki nastanejo pri taki razprodaji, znašajo okrog 50 do 70% vrednosti blaga, a tu ni še vračunan riziko s strani onih, ki sploh ne plačajo, in ta znaša navadno do 15 in 20%. Dobiček trgovca in kritje obresti znaša spet kakih 15—20%. Odstotek se navadno viša v razmerju z lahkomišelnostjo ljudi, kateri kupujejo.

Par primerov. Blago, ki stane v trgovini proti takojšnjemu plačilu na pr. 5 lir za meter, stane na obroke L 10 do L 13. Par čevljev srednje vrste od L 60 stane na obroke navadno L 130 in še več. Blago za obleko, ki stane navadno L 22 za meter, se prodaja na obroke po 55—60. To so cene, katere dajo misliti. Ako plačujemo na obroke obleko po L 50 na mesec, stane le ta L 200 to je ravno za 4 mesece. Proti plačilu pa stane pri trgovcu le L 71. Razlike je torej za selih L 129. Poglej človek, ki misli, da znaš gospodariti, kako v par mesecih zaslužiš to svoto brez posebne težave in umetnosti. Veliko število jih je, ki kupujejo na obroke, a nikdar ne preračunajo, kako drago njih stane. Posebno ženske se spuščajo rade v take kupitje.

Namesto da bi plačeval obroke na teden, spravi denar in ko ga je dovolj za potrebno obleko, pojdi k svojemu trgovcu in on te bo postregel z dobrim blagom in po ceni. Ni noben dobiček, ako ti prinese pri blagu na obroke blago domov ter tudi pride sam po denar. Vedi, da plačati to udobnost jako drago in velikokrat dobiš tudi slabo blago. Oni, ki kupujejo na obroke, naj pomislijo, kako je bolj pametno in poceni. Tudi vsi trgovci na obroke niso enako dragi in celo par prav poštenih je. Ali sistem ni racionalen in radi tega ni pravi. Zavajajo ljudi k potratnosti in jih kvari.

Lahkomiselnost se širi, in združena z modo obtežuje znatno finance kmeta. A ne samo kmet in delavec, ampak tudi inteligent se spuša v obroke. Kljub vsem zapeljivim prednostim, ki jih ima ta način trgovine, pa so le redki slučaji, ki bi se dali opravičiti. In to že iz enostavnega razloga, ker je sistem na obroke neekonomičen in radi tega nezdruv.

Bodimo previdni tudi tu. Danes je vse na obroke in agentov je mnogo, ki zablajajo. Neki trgovec na obroke mi je rekel: „Čim večja je kriza, tem več prodam.“ To pa pomeni — po domače povedano — čim večja je kriza, tem dražje mora plačevati svoje potrebe oni, ki ni previden. Varčujemo torej tudi tu ker tudi tu se varčuje in še

mnogo. Ni ravno, da bi morali napovedati pravo vojno temu, pač pa previsokemu odstotku nade, ki zraste na podlagi neekonomičnega načina in prevelikega rizika, ki ga koncem koncev plača le kupec v obliki nenavadno visoke cene.

E. G.

Ustanovitev konsorcija

za agrarni kredit in za agrarne melioracije

RIM, 28. Danes jutraj je bil ustanovljen v ministrstvu za narodno gospodarstvo konsorcij za agrarni kredit in za agrarne melioracije. Poleg države sodeluje v konsorciju 51 denarnih zavodov, ki so podpisali pristopne deleže v znesku po 500 tisoč lir in ki znašajo do sedaj 250 milijonov lir. Ker bo podpisala država približno 19 milijonov lir in bodo pristopili h konsorciju še drugi denarni zavodi bo ustanovni kapital dosegel višino 275 milijonov lir. Ker ima konsorcij pravico izdajati dolgoročne obligacije, pričakujejo, da bo njegov kapital v kratkem narasel na 2 milijardi.

Iz Julijske Krajine so pristopili h konsorciju „Assicurazioni Generali“, „Riunione Adriatica di Sicurtà“, Hipotečni zavod v Trstu in Hipotečni zavod v Gorici.

Danes je bil tudi imenovan upravni svet novega konsorcija, ki bo imel zaenkrat svoj sedež v prostorih ministrstva za narodno gospodarstvo.

Ustanovno listino konsorcija bodo podpisali ob navzočnosti predsednika vlade minister za narodno gospodarstvo, nekateri ravnatelji v njegovem ministrstvu in zastopniki fašistovske konfederacije poljedelcev. Za predsednika konsorcija bo najbrž imenovan poslanec De Capitani ali pa senator Scolari.

Preureditev parlamenta

Načrt predložen on. Mussoliniju

RIM, 27. Pravosodni minister on. Rocco je v teh dneh predložil načelniku vlade načrt za korporativno preureditev poslanske zbornice. Načrt je bil napravljen na podlagi razprav in sklepov, sprejetih na poslednjem zasedanju velikega fašistovskega sveta. Načelnik vlade bo sporazumno s pravosodnim ministrom izdelal končno veljavni načrt, ki bo predložen velikemu fašistovskemu svetu na njegovem prihodnjem zasedanju.

V Rimu navzočne poslance

bo sprejel na novega leta dan on. Mussolini

RIM, 28. Na novega leta dan ob 11. uri bo ministrski predsednik on. Mussolini sprejel v palači Viminale v Rimu navzočne fašistovske poslance, katere bosta spremljala predsednik zbornice on. Casertano ter generalni tajnik stranke in predsednik parlamentarne večine on. Turati. Fašistovski poslanci bodo izročili načelniku vlade svoja voletočna voščila.

Občinski sveti

Priprave za njihovo ustanovitev

RIM, 28. Pri notranjem ministrstvu in na prefekturah posameznih pokrajin se vršijo živahne priprave za ustanovitev občinskih svetov. Načelnik vlade in notranji minister on. Mussolini je prav te dni razposlal prefektom novo okrožnico, v kateri jih poziva, naj čim prej imenujejo občinske svetovalec, kakor določa zakon, da bodo zamogli občinski sveti začeti v čim krajšem času z rednim delovanjem.

Novi predsedniki sekcij pokrajinskih gospodarskih svetov

RIM, 28. Z nedavnih ukrepov ministra za narodno gospodarstvo so bila izvedena, v sporazumu z ministrstvom za notranje zadeve, nadaljnja imenovanja predsednikov sekcij v nekaterih pokrajinskih gospodarskih svetih. V tržaški pokrajini so bili imenovani: za predsednika poljedelske in gospodarske sekcije dr. Gino Cosolo, za predsednika industrijske sekcije G. Jurij Sanguinetti, za predsednika trgovinske sekcije posl. Ivan Banelli, za pomorsko sekcijo pa g. Anton Cosulich.

Imenovanja predsednikov sekcij v goriškem pokrajinskem gospodarskem svetu še niso bila objavljena.

Državni obračun za leto 1926-27

predložen poslanski zbornici RIM, 28. Finančni minister on. Volpi je predložil danes predsedništvu poslanske zbornice državni obračun za finančno poslovno leto 1926-27, ki izkazuje prebitke v znesku 435 milijonov lir.

Razstava mornarske umetnosti iz mesta Reke v Rimu

RIM, 28. Danes ob 11. uri predpoldne je bila otvorjena v razstavnici palači v navzočnosti NN. Vel. kralja in kraljice razstava mornarske umetnosti iz razstavnice mesta Reke. Po svečani otvoritvi sta si kralj in kraljica natančno ogledala obe razstavi, kar je trajalo nad eno uro.

Vprašanje cest

RIM, 28. Dne 5. januarja se bo vršil v palači Viminale pod predsedstvom načelnika vlade on. Mussolinija drugi sestanek za razrešitev cestnega vprašanja. Na sestanku bodo razpravljali o načrtu za ustanovitev avtonomnega podjetja za državne ceste, katerega bodo najbrž predložili ministri Giurati, Volpi in Ciano, katerim je bil na prvem sestanku poverjena sestava načrta.

Novi zakoni

(iz uradnega lista)

RIM, 28. Današnja „Gazzetta Ufficiale“ prinaša med drugim tudi naslednje ukaze:

1) Kraljev ukaz z dne 17. novembra 1927, ki vsebuje novo razdelitev vojaških okrožij v državi;

2) kraljev ukaz-zakon z dne 22. decembra 1927, ki dovoljuje, da sme biti s 1. januarja 1928 14 italijanskih pristanišč, med katerimi sta tudi Trst in Reka, proglašeni za proste luke ter prav natančno določa pravice in dolžnosti novih prostih luk;

3) ministrski odlok od 6. decembra 1927, s katerim se podaljšuje rok zapadlosti bankovcev po 25, 10 in 5 lir.

„Albo“ še niso izsledili

PARIZ, 28. Kakor poročajo iz New Yorka, ni še nobene vesti o usodi letalke Grayson in njenih tovarišev, ki so se odpravili v letalu „Albo“ na polet iz New Yorka preko Atlantskega oceana v Kopenhagen. Veliki zrakovoplov „Los Angeles“, ki je včeraj odplul, da bi našel kakšno sled za pogrešanimi letalci, se je povrnil, ne da bi bil kaj izsledil. V aeronavtičnih krogih so sedaj že prepričani, da je letalo padlo v morje. Vedno bolj se množi glasovi, ki zahtevajo, naj bi država prepovedala prekoceanse polete, če niso dovolj skrbno pripravljani. Parlamentu bo v to svrhu predložen poseben zakonski predlog.

Ameriški vojaški ataše v Beogradu

BEOGRAD, 28. Danes se je vršila v prometnem ministrstvu konferenca oblastnih železniških ravnateljev, ki se je bavila s splošnimi vprašanji v resortu prometnega ministrstva.

Večina ministrov je odsotnih iz Beograda; deloma so na potovanjih, deloma pa na proslavi stoletnice Srpske Matice v Novem Sadu. Pač pa je danes prišlo v Beograd že precejšnje število poslancev, ki se bodo udeležili poedinah sej skupščinskih odborov. Kralj, ki bo jutri odpotoval v Novi Sad, je bil danes na lovu. Precej živahno je bilo v zunanjem ministrstvu, kjer so se vršili poseti diplomatov. Zunanjega ministra je obiskal tudi ameriški poslanik Prince, ki je ob enem sporočil, da je za vojaškega atašea pri ameriškem poslanstvu v Beogradu imenovan polkovnik Dawes.

Odnosaji med Bolgarsko in Grško

ATENE, 28. Grški poslanik v Sofiji Rafailos je dobil ukaz naj takoj nastopi svoje mesto v Sofiji. Izgleda, da namerava grška vlada rešiti sporna vprašanja z Bolgarsko. Zato obstoja upanje, da se bodo sedaj izboljšali odnosaji med Atenami in Sofijo, ki v zadnjem času niso bili nič kaj dobri.

Nov romunski poslanik v Beogradu

BEOGRAD, 28. Ministra Marinkovića je danes dopoldne posetil romunski poslanik Emandi in mu sporočil, da je premeščen za poslanika v Prago. Na njegovo mesto pride sedanj romunski poslanik v Pragi Filidor, bivši načelnik v bukareštanskem zunanem ministrstvu.

V razgovoru z novinarji je Emandi naglasil, da s težkim srcem zapušta Beograd, kjer je deloval več let. Vest o premeščitvi Emandija je vzbudila tudi v širši javnosti mnogo obžalovanja, ker zapušta z njim jugoslovnsko prestolnico, ki si je stekel veliko zaslug za udržitve prijateljskih odnosajev med Jugoslavijo in Romunsko.

Novi romunski poslanik v Beogradu Filidor je prav tako na glas kot zelo spreten diplomat in je aktivno deloval na vseh konferencah Male antante.

Stoletnica Srpske Matice

NOVI SAD, 28. Danes so se pričele slovesnosti povodom proslave 100-letnice ustanovitve Srpske Matice. Tekom dopoldneva je imel pravoslavni škof Jeremij zadušnico za umrle člane društva. Slovesni službi božji so prisostvovala številna zastopstva raznih kulturnih organizacij, ki so tekom včerajšnjega dne prispele iz raznih krajev države, posebno iz Južne Srbije. Tudi Čehoslovaška je poslala lepo število delegatov.

Venec na grob Sazonova

BEOGRAD, 28. Po naročilu jugoslovnske vlade je poslanik Spalajković položil na mrtvaški oder bivšega ruskega zunanega ministra Sazonova lavorjev venec ter izrekel pokojnikovi rodbini sožalje.

Naraščanje rek v Jugoslaviji

BEOGRAD, 28. Radi trajnega deževja v poslednjih treh dneh so Sava, Drava in Drina močno narastle. Vodovje Save je pri Sremski Mitrovici narastlo že za 5½ m nad normalo.

Odnosaji med Združenimi državami in Mehiko

se bodo izboljšali

PARIZ, 28. Iz Meksika poročajo, da je predsednik republike Calles predlagal včeraj kongresu, naj prekliče retroaktivne učinke zakona o petrolejskih koncesijah. Ti retroaktivni učinki so povzročili, kakor znano, veliko napetost v odnosajih med Meksiko in Združenimi državami. Nova Callesova poteza se pridružuje nedavnemu sklepu najvišjega sodišča v Meksiku, kateri je proglasil nekatere retroaktivne določbe zakona o petrolejskih koncesijah za protipostavne.

Lindberghov polet in sedanje postopanje ameriškega predsednika Coolidgea napram latinskimi državam Južne Amerike so, kakor poročajo iz Meksika, zelo uplivali na Calles. Ameriški listi prinašajo vest o Callesovem predlogu z velikim zadovoljenjem in naglašajo, da je Calles s tem odprl novo pot, ki bo dovedla do dobrih odnosajev med New Yorkom in Meksikom.

Kongres socialistične stranke na Francoskem

PARIZ, 28. Kongres socialistične stranke je soglasno odobrila resolucijo Vincenca Auriole, ki predvideva kompromis v vprašanju oddaje premoženja. Paul Boncour je pobijal strankino željo, naj bi se brezpogojno izpraznilo Porenje in naj bi se izvršila revizija versailleske pogodbe. Žirovski je imel važen govor o zunanji politiki in se je zavzemal za prijateljstvo z Rusijo in Nemčijo, s pomočjo katerih naj bi se revidirala versailleska pogodba, o kateri je rekel, da nalaga suženjski mir, ki mora povzročiti vojno.

Priprave za polet

iz New Yorka v Rim

NEW YORK, 28. Italijanski letalec Sabelli je napram zastopniku „United Press“ odločno zanikal vesti enega dela ameriškega časopisa, po katerih naj bi bil opustil svoj nameravani polet iz New Yorka v Rim spritno neuspeha letalke

Graysonove. Sabelli je izjavil,

da je odločno pripravljen poskusiti svoj prekoceanški polet proti koncu januarja in je zatrdil, da goji veliko upanje v uspeh radi kakovosti svojega letala.

Ritaške homatije

Kanton v nevarnosti

LONDON, 28. „Timesu“ poročajo iz Hong-Konga: Čete iz Koang-sija, ki pripadajo neki novi skupini Kuo-Min-Tanga, katere se hoče osvoboditi nacionalistične vlade v Nankingu ter skuša dobiti v svoje roke vso oblast nad pokrajinami med Kantonom in Hankovom, so po precej živahnem boju zasedle mesto San-Sui, ki leži 50 km zapadno od Kantoña. Čete korakajo proti temu mestu, prednje straže so celo že prispele v njegovo bližino.

V Kantonu, odkoder so se nacionalistične sile že umaknile, so izbruhli nemiri. Nacionalistični disidenti bodo najbrž še tekom dneva zasedli mesto. Izbruhnil je tudi velik požar, ki je upelnil dvajset hiš. Ogenj je baje zanelo zločinska roka. Arretiranih in usmrčenih je bilo trideset komunistov, po večini ženske.

Huda zima na Angleškem

Silni viharji na morju - Plovba deloma prekinjena - Parniki obloženi z ledom

LONDON, 28. Zima, ki je začela pritiskati v nedeljo na Angleškem, postaja čim dalje bolj huda in kot izgleda, se vreme ne bo zlepa zboljšalo. Mraz je postal neznosen in ponekod skoro neprestano sneži. V mnogih krajih je sneg že od 20 do 30 centimetrov visok, kar je na Angleškem zelo redek pojav. V drugih pokrajinah, kjer mraz ni tako hud, pa neprestano dežuje, tako da je že več rek prestopilo bregove. Meteorologi trde, da že 55 let ni padlo na Angleškem toliko padavin. Izračunali so, da je včeraj tekom 24 ur padlo na Angleškem okoli 5 milijonov ton snega in dežja. Največ snega je zapadlo v južni in severni Angliji, kjer je železniški promet deloma prekinjen. Mnogo majhnih postaj je popolnoma zametanih, tudi več vlakov je običalo v snegu. V grofiji Cornwall je železniški promet na progi „Great North-Western“ popolnoma prekinjen. Krdela delavcev in prostovoljcev delajo noč in dan, da bi očistili progo in oprostili vlake, ki so običali v snegu. Ker so telefonske in brzojavne proge poškodovane, je Anglija skoro izolirana od celine. Radi velikih zamud, ki jih imajo vlaki, je poštni promet zelo otežkočen, zlasti ker se je povodom praznikov nagromadilo povsod ogromno pošte.

Pomožni oddelki imajo mnogo dela ne samo v mestih, ampak tudi na deželi, kjer je mnogo potniških avtomobilov običalo v snegu. Nižji deli doline Temze so poplavljeni in mnogo hiš je voda popolnoma obkolila. Zračni promet je prekinjen, ker so letališča zametena. Prekinjene so tudi vse sportne prireditve na prostem. Silni viharji, ki divjajo na morju zelo ovirajo plovbo. Prekoceanški parniki, ki prihajajo v Plymouth, so vsi pokriti z ledom in potniki pripovedujejo o hudih nevihtah na morju.

Politične beležke

Božič v sovjetski Rusiji

V sovjetski Rusiji se Božič oficijelno ne praznuje kot praznik krščanstva, vendar pa se v teh dneh ne dela, ker so priznani kot „dnevi odmora“. Celo listi tri dni ne izidejo. Iz tega je torej razvidno, da vlada v Rusiji v verskem oziru še vedno kaos, ki je nastal z uvedbo novega boljševiškega koledarja.

Stvo potrjuje tudi okolščina, da praznuje mestno prebivalstvo Božič po novem koledarju, do čim se ljudstvo na deželi ravna v tem pogledu še vedno po starem pravoslavnem koledarju in bo potemtakem praznoval Božič 14 dni pozneje kot prebivalstvo ostale Evrope. Na zunan se proslavljanje Božiča prav malo razlikuje od proslavljanja v predvojni časih. Jedro vsega praznovanja tiči v domačih in cerkvenih običajih, ki so se ve-

činoma vsi ohranili. Tako se je ohranil tudi običaj, da se praznuje Božič v ožjem družinskem krogu. V tem oziru so doživeli komunisti popoln poraz. Že lani se je moskovsko komunistično časopisje hudovalo nad komunisti, ki so nakupili božična drevesca, in ko jih je strankina kontrolna komisija pozvala na odgovor, so se dotični komunisti izgovarjali, da so kupili drevesca samo radi otrok, ki so prosili zanje, ker so videli priprave za praznovanje Božiča pri nekomunističnih družinah.

V predvojni časih je bil v Rusiji tudi običaj, da so se o Božiču razvesile po vseh ulicah in hišah narodne zastave. Ta običaj se seveda ni ohranil. V prvih letih po revoluciji je sovjetska vlada večkrat skušala izbrati Božič za poulične protiverske demonstracije in je odobrila predlog nekaterih prenapetežev, da povodom tega praznika priredijo nekak „antireligiozni karneval“, pri katerem naj bi se z raznimi karikaturami smešila vera, duhovščina itd. Toda ta „karneval“ ni uspel, kakor se tudi ni obnesel poskus s takozvanim „komosolskim Božičem“. S takšnimi „prireditvami“ so komunisti dosegli ravno nasproten uspeh, namreč, da so ojačili vero v ruskem ljudstvu, ki je že po naravi zelo pobožen. To so komunisti končno uvideli, zato letos niso pripravljali takšnih „karnevalov“.

Vprašanje „Burgenlanda“

Pred približno mesecem dni, povodom proračunske razprave v avstrijskem finančnem odboru, je kancler Seipel naznanil, da je madžarska vlada uradno obvestila avstrijsko, da smatra vprašanje Burgenlanda za končno-noveljavno rešeno in da bo v tem smislu obvestila o stvari tudi druge prizadete vlade. Ta Seiplova izjava je tedaj vzbudila v diplomatičnih in političnih krogih veliko pozornost in presenečenje, ker ni nikaka tajnost, da razvija Madžarska živahno propagando za odcepitev Burgenlanda od Avstrije ter da ne zamudi nobene prilike, ko gre za vznemirjanje burgenlandskega prebivalstva z raznimi fantastičnimi vestmi. Burgenlandska deželna zbornica je razpravljala o tej propagandi na mnogih sejah in jo je ob takšnih prilikah vedno obsojala, naglašujoč, da je Burgenland nemška zemlja in da hoče kot tak tvoriti neločljivi del avstrijske republike. V tem oziru so edini ne samo Nemci, nego tudi burgenlandski Hrvati, ki predstavljajo skoro 15 odstotkov tamnošnjega prebivalstva in so tudi zastopani v deželnem zboru.

Izjava kanclerja Seipela je jako pomirila prebivalstvo v Burgenlandu, kar je sicer jasno razvidno iz protesta, ki ga je nedavno izdal burgenlandski deželni zbor proti znani akciji lorda Rothermere-a. Madžarski ta zasluži v vprašanju Burgenlanda ni bil po volji, zato je madžarsko zunanje ministrstvo demantiralo izjave dr. Seipela, poudarjajoč, da je vprašanje Burgenlanda za Madžarsko še vedno nerešeno. Ni še jasno, kaj zasleduje Madžarska s to izjavo, gotovo pa je, da je z njo pripomogla k poslabšanju avstrijsko-madžarskih odnosajev in okrepila v Avstriji politične struje, ki so prijazne politiki držav Male antante.

Predvolilno gibanje v Poljski

Najpomembnejša dogodka na notranje-političnem polju na Poljskem sta bila v zadnjih dneh brez dvoma zaplemba volilnih proglašov, ki jih je izdala Wyzwolenie, in sklep vseh vladnih strank, na nastopijo v vsej Poljski z enotno kandidatno listo. Zaplemba volilnih proglašov Wyzwolenia je vzbudila veliko nevoljo ne samo v vrstah te stranke, temveč tudi v ostalih skupinah poljske levece. Zaplemba je bila izvršena čisto neprilagojeno na ukaz vladnega komisarja, po preiskavi v prostorih Osrednjega izvršilnega odbora stranke. Radi ostrih protestov pa je bila zaplemba

Je isti dan preklicana od strani ministra za notranje zadeve, s pripombo, da je bila neosnovana.

Volilni proglaš Wyzwolenia vsebuje v glavnem naslednje zahteve: 1) Wyzwolenie hoče ustvariti poljsko narodno republiko z delavsko-kmečko vlado; 2) zahteva teritorialno avtonomijo za beloruske in ukrajinske zemlje; 3) zahteva enake pravice za vse prebivalstvo brez razlike narodnosti in vere; 4) zahteva, da se izvrši agrarna reforma brez odškodnine; 5) zahteva, da se uradništvo, nameščeno v vzhodnih poljskih pokrajinah, nadomesti z domačimi

uradništvom, ki boljše pozna tamošnje razmere in potrebe prebivalstva.

Vse te zahteve potrjujejo, da se Wyzwolenie drži svojega starega programa v agrarnem vprašanju ter da stoji po svojih načelih prav blizu komunistom. Odnosaji vlade napram tej skupini so sedaj zelo neprijazni, čeprav je Wyzwolenie pred letom dni še spadalo k tistim strankam, ki so odločno podpirale novi režim. To stalno trenje med poljsko vlado in levicariji jasno dokazuje, kako se je predrugačila politična orientacija na Poljskem od lanskega prevrata v maju do danes.

DNEVNE VESTI

Potne listine za obisk vzorčnega semnja v Tripolisu

Oblastvo je uvedlo posebne izkaznice, ki bodo veljale tudi kot potni list za v kolonije in prid onim, ki obiščejo vzorčni semeni v Tripolisu. Izkaznica je strogo osebna in je veljavna le, če je opremljena s sliko in s podpisom, ki mora biti overjen od kake kvesture kraljevine. To overjevanje pa ni potrebno za one, ki od potujejo v Tripolitanijo po direktni plojni progi Siracusa-Tripoli.

Izkaznica da tudi pravico do brezplačnega vstopa na sejmišče. Dobiiva se po 25 lir pri vseh sejmiških uradih. Za dobo od 1. februarja do 31. marca 1928. je dovoljen popust 50% na vozniški list za tja in nazaj s katerekoli postaje kraljevine za v Trst, Benetke, Reko, Genova, Livorno, Napoli, Bari, Messina, Catania, Siracusa, Palermo in Cagliari. Dovoljeno je tudi izdajanje listkov za odhod v eno izmed omenjenih mest in povratek iz katerega drugega, ki ga je treba označiti ob nakupu voznega listka. Za potnike iz inozemstva je tudi dovoljeno, da se lahko vrnejo skozi kakšno drugo tranzitno mesto in ne isto, skozi katero so dopotovali v Italijo.

Vozni listki veljajo za 30 dni, če so bili izdani na potokotu ali na Sardiniji, in za 15 dni, če so bili izdani na Siciliji.

Vozni listki niso veljavni za povratek, če niso potrjeni s pečatom ustanove Ente Autonomo Fiera di Tripoli, katerega da to potrdilo proti plačilu 10 lir. Dalje morajo imeti tudi pečat one postaje, na kateri se je povratna vožnja začela. Tudi paroplovne družbe dovoljujejo popust ob času semnja za vožnjo iz italijanskih pristanišč v Tripolis ali Tunis in nazaj.

Ustanova Ente autonomo Fiera di Tripoli je uvedla posebne izkaznice za olajšanja bivanja. Te izkaznice se dajejo brezplačno vsem onim, ki kupijo gor omenjene izkaznice, katere veljajo za potne liste, ter vozni listek za v Tripolis, tja in nazaj. Glavne olajšave, ki se dovoljujejo na podlagi teh izkaznic, so: znižanje voznine na kolonialnih železnicah, popust avtomobilnih tarif pri izletih, popusti po hotelih, restavracijah, gledališčih, shajališčih itd.

Kolednice

Izšle so kolednice. Književna družina «Luč» nam je podarila ravno za Božič drugo skupino knjig, in sicer:

Roman Slavka Slavca: **Ubogi Uštin**, ki se odigrava v goriški okolici.

Kmetiska povest znanega poljskega pisatelja Reymonta **«Tomek Baran»** v prevodu in z uvodom Franceta Bevka, ter

II. zvezek poljudno-znanstvenega zbornika «Luč» s sledečo vsebino:

J. Wilian: Politika in etnika. J. Agnietto: Gospodarsko stanje podeželskega prebivalstva v Julijski Krajini.

A. Širok: Pri naših upodabljalcih umetnikih.

I. Gerbec: Nekaj podatkov o glasbenem življenju po vojni.

A. L. Hrvatske publikacije.

F. Kleinmayr: Naša šolska književnost.

F. B.: Nabožne publikacije.

F. B.: Knjižne izdaje l. 1927.

L. C.: I. dodatek k razpravi «Politična in upravna razdelitev Julijske Krajine za dobo do 30. novembra 1927».

Zbornik prinaša tudi eno polo s slikami naših umetnikov.

Knjige na prodaj v vseh knjigarnah in v tiskarni «Edinost».

Cena vsem trem knjigam L. 4.

Za pošiljavo po pošti poleg tega še pristojbina 60 stot. za vsako skupino knjig.

DELOVANJE ŽIVILSKE POLICIJE

Občinska živilska policija je izvršila v tednu od 16. do 22. decembra t. l. s pomočjo mestnih stražnikov sledeče operacije: pregledala je 1211 trgovin (med temi 249 pekarnic) ter je stalno nadzorovala trge in prodajališča izven njih;

v 345 slučajih je zaplenila razna živila, ker niso bila več za konsum, izvršila 80 posezov mleka,

vzela 11 raznih vzorcev za analizo, napravila 7 ovadb radi prestop-

kov proti zdravstvenemu redu v obrti, 110 ovadb na pretru radi kršitev zdravstvenih zakonov in na podlagi zapletov ter analiziranih vzorcev, 16 ovadb radi prestopkov proti uradnim cenam.

KAJ NAROČIŠ DRUŽINI?

Leto se bliža h koncu. Kakšne časopise naročiš družini za leto 1928? Ne pozabi naročiti družinske revije «Naš glas», ki izhaja v Trstu in stane za celo leto komaj 15 L, polletno 8 L in četrtletno 4 L. Naroči se koj na naslov: «Naš Glas», casella postale 348 — Trieste.

Pozdravi izseljencev.

Najprisernejša voščila za božič in novo leto pošiljamo vsem v domovini iz Argentinijske, prov. Cardoba: Jožef Škerk iz Saleza, Jožef Cigoi iz Oseka, Franc Simčič iz Goričice, Jožef Trošt iz Cola pri Vipavi.

Iz tržaškega življenja

Slina burja in mraz

Številne nezgode na kopnem in na morju.

Po meglenem, deževnem vremenu, ki smo ga imeli o božiču, se je predpreteklo noč spet oglasila nad mestom stara tržaška zanka — mraz burja in začela peti svojo zimsko pesem, skrajša je polglasno, kakor bi ubirala in poizkušala glasove za svoj divji koncert, kmalu pa je zabučala in zarobnela z vso silo nad mestom. Proti jutru je postala tako silovita, kakor letos menda še ni bila. V svoji divji jezi je razbijala šipe, odnašala table iznad trgovin, podirala dimnike, in trgala vse, kar ni bilo trdno privezano ali pribito. Okoli 8. ure jutraj je divjala z naglico 120 km na uro, pozneje se je nekoliko pomirila, a kmalu je spet zarobnela s podvojeno silo. Ni bila več burja, ampak pravcati orkan. Z burjo je prišel njen zvesti zaveznik mraz, ki bo — kot izgleda — postal prav občuten.

Temperatura, ki se je predvečernjajšim se sukala okoli 14 stopinj nad ničlo, je padla večeraj na 6 stopinj in najbrž se bo živo srebro v toplotomeru še bolj skrčilo.

Kakor vedno, kadar je huda, je tudi to pot burja povzročila celo vrsto nezgod, a k sreči do sedaj še nobene smrtno. Na trgu Oberdan je prevrnila dva voza, naložena z zelenjavo, ki jo je raznesla in razmetala daleč naokoli. Na istem trgu je zgrabila in prevrnila avtomobil, ki se je pri tem precej močno poškodoval, dočim jo je šofer izkupil z neznanimi praskami. Tudi ozkotirnemu poreksemu vlaku je burja hudo nagajala, kajti dospel je v Trst z eno uro zamude. Vlak, ki je imel odriniti ob 9.45 iz Trsta proti Poreču, se ni ganil s postaje, ker je bila nevarnost, da ga burja prevrne, kar se je v minulih letih že večkrat zgodilo. Pri Sv. Alojziju, na koncu ulice Porta, je burja odrgala s streše vile inženirja Chianidussija zidano teraso, ter vrgla vse material na cesto. K sreči tedaj ni bilo nikogar tam blizu, sicer bi bila ta nezgoda skoraj gotovo imela tragične posledice.

V ulici XX. Settembre je burja omajala in deloma odrgala omet s pročelja neke hiše. Ker je bila nevarnost, da se zgodi kakšna nesreča, so morali prihiteti na livo mesta ognjegašci, ki so odšli obojani omet.

Seveda niti ljudem ni burja prizanesla. Kdor je večeraj šel po mestih, kjer ima burja prsto pol, je moral računati na močnost, da se ne vrne domov z zdravo kožo. Zlasti nevarno so bile nekatere točke pri Sv. Jakobu, pa tudi nekatere ulice v mestu. Zato se pač ne smejo čuditi, če je rošnja postaja večeraj imela obilo posla. Kakih 50 oseb se je moralo ateti k tamšnjemu zdravniku, da jim je izlečil in obvezal več ali manj hude poškodbe, zadobljene pri padcih radi burje. Omeniti hočemo le glavne slučaje. V prosti ulki V. E. III. je burja vrgla 48-letnega težaka Ivana Kuzman, stanujočega v ulici Regina Elent št. 17, ter ga zanesla kakih 40 metrov daleč od kolesa nekega tovornega voza, ki je pa k sreči stal. Pri tem — poletu se je moč pobit po obrazu, ter si izbil dva zoba. V ulici Istria je burja vrgla 16-letno šiviljo Romo Stanich, katere se je pri pad-

cu pobila po nogah in levi roki. V ulici Cristoforo Cancellieri je 50-letna Alojzija Favento radi močnega sunka burje padla tako nesrečno, da je zadobila hudo rano na glavi. 16-letnega mehanika Marcela Ussai, stanujočega pri Sv. Mariji Magdaleni zg. št. 592, je burja butnila s tako silo ohi tramvaj, s katerega je komaj izstopil v ulici Conti, da se je precej hudo pobil po nogah in prsih. Na sličan način je izkusil jezo burje 13-letni Kazimir Klemenčič, katerega je na trgu Oberdan, koder se je vračal iz šole domov, zagnala s takšno silo proti tramvajskemu vozu, da si je zlomil levo roko nad zapestjem. 22-letnega kovača Josipa Borghese je burja prevrnila, ko je po istem trgu porival pred seboj ročni vozček, katerega je doletela enaka usoda. Pri padcu se je mladenič pobil po trebuhu in levem boku. Elektrotehnik Edmonda Sossich je burja zagnala v ulici Annunziata proti nekemu avtomobilu, pri čemer se je hudo pobil po raznih delih telesa ter si med drugim tudi zdrobil nosne kosti.

S tem pa seznam žrtve burje še ni zaključen. Več oseb je bilo prepeljani ali pa so se same zatekle za pomoč v mestno bolnišnico, druge — in teh je mnogo — se pa sploh niso pobrigale za zdravniško pomoč, bodisi ker se niso res-

no pobile, bodisi ker so ostale nepoškodovane.

Tudi v pristanišču je burja hudo razgrajala. Bifala je morje, da se je kar penilo in pod pritiskom njenih silnih sunkov so se trgale ladje privezane k pomolom. Pristaniški piloti in pomočniki so delali vrtarj kot sužnji. Na vojno ladjo «Nino Bixio», zasidrano ob pomolu Bersaglieri, je burja pritiskala s takšno silo, da so verige izrule iz pomola železen steber, h kateremu so bile pritrjene. Na lico mesta so morali prihiteti pristaniški piloti, ki so s pomočjo posadke vlačila «Loris» spet privezali ogroženo ladjo. Istotako so pristaniški piloti spravili v prosti lukl Duca D'Aosta na varno parnik civilnega ženija, kateremu je pretela nevarnost, da se prevrne. Med vožnjo iz Umaga proti Trstu je parnik «Saline» srečal v bližini valokoma prevrnjeno tovorno barko, ki jo je burja tirala na odprto morje. Kapitan parnika je obvestil o stvari pristaniško poveljstvo, ki je odposlalo na lico mesta vlačilce, kateri je zavlekel barko v pristanišče. Mnogo manjših ladij je burja več ali manj močno poškodovala s tem, da jih je butala druga ob drugo ali ob pomol. Hujših nezgod pa do sedaj ni bilo zaznamovati. Tudi človeške žrtve ni bilo nobene.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Smrtna kosa.

Umri je po dolgem bolehanju v Goriči župnik pri dr. Roku, magr. Karel Bandel, star 75 let. Bil je znan po vsej Goriči.

TRGOVCI PAZITE!

Zveza trgovcev pozivlja vse trgovce, ki niso še uveljavili pravilno izplačevanje kavic, naj to store tekem 31. t. m., če ne izgube trgovsko dovoljenja.

Za eventualne informacije se lahko obrnejo na tajništvo zgoraj omenjene zveze (Corso Vitt. Em. III. št. 10).

Dovoljenja za minarsko obrt

Kot smo že javili v «Edinosti», je ministrstvo za narodno gospodarstvo podaljšalo rok za vlaganje prošnje v doseg dovoljenja za minarsko obrt žita do 31. t. m. (decembra). Dovoljenje je potrebno za vse, ki izvršujejo minarsko obrt, tudi za one, ki meljejo kostonje itd.

O «solnina Goričan», kako si pri- vlačnal

Ana Bezeljak, iz Podkrajca, ki je bila že obsojena na goriško sodišče, je zadnjič pred sodniki rekla, ko so jo vprašali, po kaj je prišla v Goričo, ko so jo bili iz nje izgnali: «Kaj bom delala tam gori (v Podkraju), kjer je dva metra snega. Ni zaslužka tam gor!» Tako je rekla takrat in je bila še zaprta, nato izpuščena, pa ji v novič najbrž ne ugaja goriški zimski zrak, zato se je ponovno vrnila v Goričo kljub prepovedi od strani oblasti. Toda naslednjemu očesu postavbe sedaj zopet ni ušla, zapazili so jo, aretirali ter odvabili v zapore.

Naša združena občina Sempasa, Oseka in Ozeljana ter Sedla in Breginja, dalje Mirna in Sovodnja ter končno Kojsega in Steverjana.

Združene bodo navedene občine od 1. januarja l. 1928. naprej.

Vsi poteštati imenovanih občin bodo prenehali s svojo službo in prevzamejo njihove posle prefekturni komisarij za toliko časa, dokler ne bodo imenovani novi poteštati.

Sedež združenih občin Sempasa, Oseka in Ozeljana bo v Sempasu, Sedla in Breginja v Breginju, Mirna in Sovodnja v Mirnu, Kojsega in Steverjana v Kojskem.

Tekom dveh mesecev bodo novo-imenovani prefekturni komisariji določili osebo za novo združeno občino ter odpustili one uradnike, ki bodo odveč.

Davki, pristojbine in užitnina se bo pobirala kot doslej.

Lahko se bodo pobirale za leto 1928 iste davčnine kot so bile v veljavi v letu 1927 v vsaki posamezni občini.

Davčna združitev bo morala biti izvršena do 1. januarja 1929.

Dobrodelne organizacije (Congregazione di Carità) posameznih občin prenehajo s prvim januarja 1928.

Vse občinske komisije posameznih občin so razpuščene.

Prefekturni komisar bo imenoval nove komisije.

Zemljknižnji in katastralni uradi bodo vpisali na ime občin Sempasa, Breginja, Mirna in pa Kojsega vse nepremičnine posameznih občin.

Prefektura bo izdala še nadaljne potrebne odredbe in navodila za popolno združitev navedenih občin.

Tekma goriških pisateljev.

Na praznik svetega Štefana zvečer se je vrsila v gledališčni Verdi tekma med tremi goriškimi pisatelji. Uprizorila so se tri dela. In sicer dramsko delo Viktorja Grazianija, S. Pocarinja in P. Vopi-ja. Tekma pa ni vspeła tako kot je bilo pričakovati; tudi razsodišče, ki je imelo odmeriti nagrado najboljšemu pisatelju, je

izreklo, da razpisane nagrade ne more priznati nobenemu izmed treh pisateljev.

Tatovi na delu.

V delavnico nekega čevljarja D'Angelo Salvatorea, ki se nahaja v ulici Buonarroti št. 21, so med zadnjimi prazniki vdrti tatovi in odnesli kolo, par novih in par starih čevljev.

Za avtomobiliste.

Kot sporoča tukajšnja prefektura, je po najnovejših določbah ministrstva poverilo uvedbo pristojbin za državno takso pri izdajanju avtomobilskih patentov samo pokrajinskim uradom italijanskega «Auto - Chuba».

Izpred sodišča

Vojaka je podil s svojega zemljišča.

Od kanalskega pretorja je bil pred časom obsojen Anton Paravan, posestnik iz bližine Kanala, na 1 mesec zapora radi razžaljenja vojaške straže. (Obtožnica je pravila, da je obtoženec našel na svojem polju skupno vojakov ter jih nahrbili: «Ho, vojaki, kaj imate opraviti na mojem polju? Avstrijski vojaki so bili boljši od vas, niso hodili po polju krast.» V resnici pa je bila skupina vojakov le straža, ki jo je bil vojaški komendant ob priliki vojaških vaj v doletni okolici poslal po polju, naj pazi da ne bodo drugi vojaki hodili po sadje. Obtoženec se je zagovarjal, da je zvedel v bližnji gostini, kjer se je bil že tudi nekoliko napil, od nekoga, da kradejo na njegovem polju vojaki. Brž je stekel tja in jih res zagledal. Rekel jim je: «Kaj delate tukaj? Pojdite proč! Polje je že dovolj poškodovano od vojne, kaj boste porabili še to, kar nam je ostalo? Jaz sem delal avstrijski vojak, pa nč sem delal nikdar tako kot delajo italijanski vojaki!»

Paravan se je po razsodbi na preturi pritožil na prizivno sodišče v Goriči. Razprava se je vršila večeraj dopoldne. Odvetnik, ki je Paravana branil, je dokazoval, da kmet ni zagrešil s svojim dejanjem zločina.

Nasprotno je državni pravdnik zahteval, naj se prva razsodba potrdi.

Sodišče je nato obtoženca oprostil, ker dejanje ne vsebuje zločina.

Pekla je prevelike hlebe.

Pritožila se je na prizivno sodišče, ker je pretor obsodil na 150 lir kazni nekdo Lucija De Luisa, ker je pekla doma, čeprav nima pekarskega dovoljenja kruh iz kornice moke za svoje sosede in sicer v hlebcih, ki so tehtali nad 1 kg.

Branila se je, da kruha ni sama mesila — pač pa sosede sami — in da je pekla zato nad 1 kg velike hlebe, ker je med kmeti taka navada.

Prizivno sodišče pa je potrdilo prvo razsodbo.

Nervozen sin.

Na ajdovski preturi je bil pred časom obsojen neki Karlo Vidrih iz Ajdovščine, na 1 mesec zapora, na poravnavo sodnih stroškov itd. radi tega, ker je udaril svojega očeta po glavi, da se je moral zdravit 10 dni. Ker so ga takrat sodili in obsodili v kontumaciji, se je sedaj pritožil na prizivno sodišče. Predložil je zdravniško izpričevalo, da ni mogel na prvo razpravo, ker ga je nenadna bolezen priklenila na posteljo. Dobil je namreč hujšasten napad. Sploh trdi, da je vedno zelo nervozen. Očeta ni udaril po glavi, pač pa je v svoji jezi, ko ga je oče kregal, zagnal ob tla krožnik, ki se je razletel in je tako kos razbitega krožnika priletel očetu v glavo.

Oče je na preturi izpovedal, da je bil sin, ko se je to zgodilo, zelo nervozen, kregal pa ga je on zato, ker da je vedno hodil okrog, me-

sto bi ostajal doma in delal. V jezi ga je nato sin udaril s pestjo ali pa s kako drugo, trdo stvarjo v obraz.

Sodišče je potrdilo prvo razsodbo, dovolilo pa pogojno kazen za dobo petih let.

Nepravilno mleta moka.

Na kazem 2000 lir je ajdovski pretor obsodil g. Bratino, upravnika ajdovskega Jochmannovega valjčnega mlina, radi nepravilnega mletja moke g. upravnika Bratina pa se je pritožil na prizivno sodišče in se zagovarjal, da je on pač le upravnik mlina, ki izvršuje uradniške posle, mlin pa da ima posebnega izvedenca — nadmlinika, ki je po svojih funkcijah odgovoren za način mletja, zato, da on ni ničesar zakrivil. Prizivno sodišče pa je kljub temu potrdilo prvo razsodbo, ki jo je izrekel ajdovski pretor.

TOLMIN.

Novo leto je pred vratmi, povsod se stiskajo ljudje okoli peči. Nihče ne zapusti gorke sobe brez posebnega vzroka. Marsikdo toži: «Uboje ptičice, kako zmrzujejo in tudi lačne so, tudi lačne.» Nekateri se spominjajo tudi Piščančevega Pepija, siromaka neboljgenega. Ki jadra po Tolminu in okolici s siščanimi čevlji, z odprto in strgano srajco na prsih. Slišijo se tudi vzdih: še precej številni: «Ubogi Pepi! Ubogi Pepi!» — Ali, kot od samih vzdihov in lepih besed ni bil še nihče sit, niti oblečen, ravnotako ubogi Pepi jadra naprej po snegu, po brozi s strganimi čevlji, razboljenimi nogami. Zraven vsega pa še pravi, kako je lepo na svetu, a vidi se mu v obrazu in v očeh, da trpi, mogoče precej nezvestno trpi, a vendarle trpi, trpi.

Kdo pa je ta Pepi? No, kdor še ne ve, pa naj zve. Pepi ni nihče drugi kot zapuščen sirota s Poljubinja. Sam, popolnoma sam je na svetu. Nima svojega ognjišča, nima svoje sobice, kaj še postelje, kjer bi spal. Ko deseti brat roma okoli. Danes zaspi v kakem listju, jutri morda v senu. Kdo ve, ako pojde tako naprej, da lepega dne ne zaspi v kakem kotu, mogoče tudi pod milim nebom, za vedno, zmrznjen. In tudi uši vam je polen, siromak. Parkrat so ga že fantje peljali k vodi, tam so ga oribali s krtačo, preoblekli, tako da je bil nekaj časa čist. Ali, kmalu je bil zopet poln golazni, tako da se ga ljudje bojijo sprejemati v svoje hiše, za svoje ognjišče, ker se bojijo, da bi jim ne pustil kaj lazečih spominov.

In Pepi je vendar tudi človek, čeprav sam samcat na svetu. Kaj bi se ne napravil lahko kak korak za to, da bi se ga spravilo v kako ubožnico, ali da bi se ga dalo v oskrbo kakim osebi? Potreben bi bil kak korak tudi v tem oziru. Tako bi bil zadovoljen Pepi in tudi oni ljudje, ki imajo v prsih srce in ne kos kremenja. Mislil je sprožena in upam, da ne ostane samo misel. Pepi je sirota, a je človek, vendarle človek.

Upajmo, da se bo v novem letu, kaj ukrenilo v tem oziru, da ga bo tudi Pepi bolj vesel in da mu ne bo treba trebljati po snegu s strganimi podplati in z raztrgano srajco.

VOLARJE.

(Občina Tolmin). Ko jemljem pero v roke, imam v mislih rek: se ne zgane, dokler mi ne silijo voda v grlo. Mogoče se ni še nikjer tako do pičice izpolnil ta rek kakor na Volarjah. Hočem se namreč dotakniti zelo važnega gospodarskega vprašanja: mostu čez Sočo.

Naj navedem najprej nekoliko zgodovine tega mosta. Pred tridesetimi leti so bili Volarzi še dobri veslači, prevlačali so se čez Sočo na tako zvaljenih «barkah». Na pohudo nekaj zavednih mož se je v tistem času osnoval načrt za novo prvo brvi na žici. Rečeno, storjeno. Kakor bi trenil, smo imeli most čez Sočo na žici. Seveda, kakor povsod, so se tudi tukaj pojavili ugovori, čes, most odnese prva povoden, prenašalokem je, žica se bo utrgala itd. Hvala Bogu, nič kaj takega se ni zgodilo. — Do pred vojne je prav vsej vrstili svojo dolžnost, vse svoje priidke smo spravljali po tej žici domov. Kakor vse drugo, nam je vojna pobrala tudi to vrv. L. 1919 se je začel graditi most en kilometra nad vasjo na neprimernem mestu, kjer je voda najbolj deroča. Ta most je imel kratko življenje. Povoden j. 1920. ga je pretrgla čez sredo. Polovico mostu, ki je še ostala, smo popravljali dan na dan, toliko da smo imeli prehod v svoja polja. Ta prehod je bil pa v zadnjem času sila nevaren. Zadržna povodenj nam je, kakor je že poročala «Edinost», na žalost še to nevarnost odnesla.

S strahom gledamo vaščani v bodočnost. Kaj bo spomlad, ko pridre snežnica s hribov, da ne bo mogoče prebresti vode. Ali naj hodimo petnajst kilometrov naokoli v svoja polja spričo tolikoga dela. Že sedaj v jeseni so mnogi opustili jezensko setev in spornidlo bi rastele mesto penice plevel. Kdor je pa obdelal zemljo, tega še sedaj stresa mraz ob sami nrti na mrzlo vodo, ki jo bo treba bresti.

Obratamo se tem potom do g. poteštata, da bi nam z ozirom na veliki pomen žitne bitke pripomogel do tega, da bi nam bil na ta ali ovi način olajšan dostop v naša polja čez Sočo.

Na koncu naj se spomnim še naših deklet, ki so bile že dvakrat v «G. St.» neopravičeno oključene. Ne prvi, ne drugi dopis se ne uita ma z resnico. Ali ni dopisnik naše vasi, ali pa mu preostaja toliko časa, da se znaša nad našimi pridnimi dekleti. Bile so skoraj iz skorj navdušene cerkvene pevke, čeprav obstoja sedaj med nekak trojico «strajk». Gospod dopisnik bi bolje napravil, da bi očale obrnil in fante malo požgal, zakaj se oni nič ne zanimajo za cerkveno petje. Imeli bi lahko izvrsten pevski zbor. Za danes toliko resnici na ljubo. Vaščan.

Vesti iz Istre

IZ DEKANI

Malo se čita v «Edinosti» i. naše vasi, čeravno je v neposredni bližini mesta ter središče dekanske občine. Pa tudi v vasi se malo čita celo «Edinost» je tu premalorazširjena, a bi bilo lahko ravno nasprotno, kajti ljudstvo je že od nekdaj navajeno družabnega življenja in se rado seznaja z dnevnimi svetovnimi dogodki. Dekančani, kaj za borih par stotink na dan gledate, vsak dan eno osemnik vina manj, pa dobite «Edinost», s katero si lahko skratite par uric časa sedaj, ko so došli zimski večeri. — Zelo pohvalno pa je moram izraziti, kar se tiče naročbe knjig Goriške matice. V Trstu pa izhaja vsak mesec tudi družinski list «Naš Glas», on ima krasno prilogo za našo dečo, pribižuje razne povesti in romane, pelje nas od vasi do mesta, od mesta v dežele, katere nam niso tako dobro znane; nanj se lahko obrnete z raznimi vprašanji, na katere boste dobili točen odgovor. Zato, dragi Dekančani le sežite po tem družinskem listu, ne bo Vam žal!

Sedaj pa hočem malo omeniti, kar se tiče našega cerkvenega petja.

Bil sem pri kočinski polmočnici, katero grem poslušati vsako leto, če le morem.

se da izslediti na nebu takozvani solnični protisij, in sicer od polnoči do 2. ure v ozvezdju Raka, to je na nasprotni točki nebesnega svoda kakor Solnce.

Luna. Ščip bo 7. januarja ob 7. uri 8 min.; zadnji krajec 14. ob 22. uri 14 min.; mlaj 22. ob 21. uri 19 min.; in prvi krajec 29. ob 20. uri 26 min.

Najvišje na nebu bo Luna 6. januarja, in sicer 24° 59' nad ravninko, najnižje pa 21. namreč 24° 58' pod ravninko.

Luna bo v perigeju, to je v najmanjši oddaljenosti od Zemlje 3. januarja ob 24. uri, v apogeju ali v največji oddaljenosti 15. jun. ob 20. uri. Najmanjša oddaljenost bo znašala 366.700, največja pa 404.200 km.

Planeti. Merkur se nahaja v največji bližini Solca in bo radi tega v januarju neviden.

Venera je krasno vidna v jutranjih urah, ker vzhaja sredi meseca približno 3 ure pred Solncem. Je pa zelo nizko nad obzorjem.

Mars je neviden.

Jupiter se vedno kraljuje na nebu, toda le v večernih urah, kajti zahaja že okoli 22. ure.

Saturn postaja zopet viden v jutranjih urah na vzhodnem nebu.

Ostala dva, s prostim očesom nevidna planeta, sta oba po noči vidna: **Uran** v večernih urah, **Neptun** pa skozi vso noč.

Venera bo v začetku v ozvezdju Tehtnice, pozneje v Strelcu; Mars ves čas v ozvezdju Strelca; Jupiter v ozvezdju Rib, Saturn v Ofiju, Uran v Ribah, Neptun pa v Levu.

Ozvezdja. Nebo zvezd-stalnic se nam prikazuje 1. januarja ob 22. uri, 15. jan. ob 21. in 30. jan. ob 20. uri tako-le:

V zenitu, to je nad temenom vidimo Vožarja in Perzeja; proti severu: Kasiopejo, Cefejo, Mali Voz, Veliki Voz in Zmaj; proti vzhodu: Leva in Raka; proti jugu: Dvojčke, Malega Psa, Junca in Orižona; proti vzhodu pa Ovna in Ribi.

Tudi opazovanje zvezd-stalnic nudi vedno kaj novega. Tako je Wassink ravnokar zaključil svoje studije o neki s prostim očesom komaj zaznatni svetlobni točki v ozvezdju Raka, ki so jo krstili za Jasele (Praesepe). Sodobne opazovalne priprave so odkrile v tej svetlobni točki skupino zvezd, kakor jih poznamo veliko na nebu. Wassink je sedaj predelal material, ki ga je v 32 letih nabralo 10 zvezdarn. Ugotovil je tako prisotnost nič manj nego 600 zvezd. Razdalja med skrajnimi zvezdami te skupine znaša do 10 svetlobnih let. Od nas pa so te zvezde oddaljene kar 450 let; toliko let potrebuje namreč svetloba, da preleti razdaljo od njih do našega očesa; in vendarle ni svetloba baš počasna, saj ji pripisujejo sploh največjo možno hitrost, namreč kar 300.000 km na sekundo.

L. Č.

Orjaški teleskop

Pred dobrimi sedmimi leti so na Wilsonovi gori (Mt. Wilson) v Kaliforniji končali s postavljanjem največjega teleskopa ali daljnogleda na svetu. Njegovo veliko vboklo zrcalo, ki je srce vsakega tovrstnega teleskopa, meri 100 palcev ali 254 centimetrov v premeru. S to pripravo je človeško znanje v astronomiji in sploh vse naše pojmovanje neskončnega vesmira, ki nas obdaja, neizmerno obogatelo. Astronomi pa se niso zadovoljni, skomine se jim delajo po novem in večjem teleskopu, ki naj bi jim pripomogel do razrešitve nestetih astronomskih problemov. Toda graditev tako velikih teleskopov, kakršne želijo oni, je združena s takimi težavami, da se jih

boji celo najmodernejša tehnika. Zopet in zopet so trdili strokovnjaki, da ne bo človeštvu še dolgo let mogoče zgraditi teleskopa, ki bi bili večji od onega na Wilsonovi gori. Zdi se pa, da bo tisto nemogoče postalo mogoče v kaj kratkem času.

Dr. Pease, ki je naredil načrt za daljnogled na Wilsonovi gori, je pregledal in pretehtal vprašanje z vseh mogočih vidikov in sedaj izjavlja, da bo mogoče zgraditi teleskop, ki bo brez primere nadkrilil onega na Wilsonovi gori. Ta najnovejši orjak bo imel vboklo zrcalo s premerom 300 palcev ali po naši meri 762 centimetrov, torej nad sedem metrov in pol.

Draga pa ne bo tale igrača znanstvenikov! Stala bo komaj dvanajst milijonov dolarjev, kar je po meri 19 lir za dolar 228 milijonov lir. Precej čedna svetica!

Toda visoka cena takemu teleskopu ni edina zapreka. Tehnične težave so takšne, da kakršni ne naletel še nikoli noben inženir, niti noben optik. Vzemimo samo težo priprave. Po načrtih, ki jih je dr. Pease že napravil, bi bil teleskop dolg okoli 24 metrov in pol, tehtal bi pa 1600 ton. Navzlic toliki teži se pa mora tak orjak, če hoče biti uporaben, gibati in kretati s tako lahkoto in priciznostjo kot žepna ura. Tu je problem za inženirje: kako balansirati tega kolosa? Kupola, pod katero bo instrument stal, bo merila v premeru nad 60 metrov.

Pa poglejmo na vboklo zrcalo. Prvi obojni teleskop (t. j. teleskop z reflektorjem) je napravil Izak Newton. Reflektor je bil majhno zrcalce iz kovine "speculum". Pozneje, ko je tehnika napredovala, so se morala kovinska zrcala umakniti steklenim, ki so bila posrebrana. Spoznali so namreč, da imajo posrebrana vbokla zrcala večjo odbojno ali reflektorično kapaciteto. Toda zdaj, ko pridemo do velikih takih zrcal, ki merijo v premeru dva metra in naprej, naletimo na probleme, o katerih ni Izak Newton niti sanjal. Pri stolpalnem zrcalu, ki je v teleskopu na Wilsonovi gori, je največje važnosti, da ima dotično vseskozi enako temperaturo. Samo za pol stopinje, če se sredina zrcala razlikuje od njegove robov, pa se že njegova parabola oblika za toliko zveži, da ni slika zvezde v njem več v žarišču. Namesto da bi astronom v njem gledal zvezde kot ostre pikice, vidi na njihovem mestu kot hrošče velike pege, ki so za pricizno delo popolnoma neuporabne. Koliko težje bo vzdržati enotno temperaturo v zrcalu, ki ima nad sedem metrov premera, si lahko sami mislimo. In pri tem se niti ne smemo spomniti na težave pri vlivljanju in ohlajevanju tolike mase stekla. Ako bi bila namreč ta masa vlita iz navadne vrste stekla, bi trajalo mesece ali morda celo leta dolgo, preden bi se ohladila, tako polagoma se mora ohlajevati. Kar nujno potrebujemo v astronomiji, je neka idealna tvarina, "mirorit" jo imenuje dr. Pease, ki bi morala imeti toliko reflektivno moč kot srebro, morala bi biti manj krhka od stekla in praktično povsem neobčutljiva za majhne izpremembe v temperaturi.

Raztopljen kvarec bi skoro, skoro zadostil tem pogojem, ampak na žalost, kvarca do danes ne moremo se raztaliti v toliki množini, da bi zadostala za takšno zrcalo. Vsekakor eksperimenti, ki so jih napravili in jih napravljajo v laboratorijih ameriške električne tvrdke General Electric Co., kažejo, da bodo morda tudi v tem oziru doseženi uspehi. Masa zrcala bo narejena iz sirovega neprozornega kvarca, njeno površje bo

do pa glazirali z dovolj debelo plastjo najfinjšega prozornega kvarca. To plast bodo pozneje izbrusili, da bo dobila vdrti parabolo obliko in jo končno posrebrnili. Posebna dobra lastnost kvarca je v tem, da ga smemo brusiti kakor hitro hočemo; ni nevarnosti, da bi razpočil radi vročine, ki nastane pri brušenju, kar bi se pri navadnem steklu gotovo zgodilo.

Po načrtu dr. Pease bi ne bil opazovalec zunaj teleskopa, temveč v njem. To pa nekaj čisto novega. Pri malih teleskopih se ne smemo instrumenta niti dotakniti, ker takoj je vržen iz uravnave. Ta orjak pa ne bo občutil človeka, ki se bo gibal v njem, kajti pri tisočih tonah teže se dodatnih 70 kg ne pozna. In tu v svoji celici bo astronom pritisnil na gumb in vsa ogromna teža se bo neslišno pomaknila v pozicijo, kakor bo želel. Ves čas bo pa veliki uri podobni stroj v betonskih temeljih spodaj polagoma sukal teleskop, da ga prilagodi vrtenju zemlje.

Zdaj, kam tak teleskop postaviti? Najboljši kraj je tak, kjer vlada čim najlepše in najjasnejše vreme skozi vse leto. Da bo v zraku čim manj prahu, se mora teleskop postaviti na kako visoko planoto. Slednja mora pa biti prosta vulkanskih nemirov, pa naj bodo ti že geološke ali politične naravi! Teleskop, ki stane dvanajst milijonov dolarjev, mora trajati vsaj dve stoletji. Nadalje ne sme biti tak kraj tudi preveč osamljen. Mora biti dostopen, če že ne železnici, vsaj avtomobilu. Znanstvenik mora biti vedno v stiku z znanjnim svetom, zlasti z drugimi znanstveniki, kajti posledica predolgega puščavništva bi bila lahko blaznost. Wilsonova gora ni več prikladna, kajti svet električne razsvetljave, ki razžarja nebo nad bližnjim mestom Los Angeles, je močno nadležno že zdaj, mesto pa še vedno raste. Ni še izbran kraj, kjer bo novi teleskop stal, mogoče pa je, da se znanstveniki odločijo za južno poloblo zemlje, kjer ni do danes še nobene večjega teleskopa. Največjega bo v kratkem času postavilo vseučilišče Harvard v južni Afriki. Vboklo zrcalo tega bo merilo v premeru šestdeset palcev.

Kaj bo novi teleskopski orjak vse pokazal? Luna nam bo prinesel tako blizu, da bomo z lahkoto opazili vsak predmet, ki nima manjše površine od onega hektarja. Če bi tak teleskop stal na luni, bi skozi njega lahko opazoval prebivalce lune graditve nebotičnika v New-Yorku. Če bi bil dan prav jasn, bi videl morda tudi Saturno, ko plove čez ocean, ali pa vlak, ki drvi z Dunaja v Budimpešto. Nam bo pa jasno pred očili lune gore, povedal nam bo, iz česa so nastale in kako so nastale. Rešil bo morda vprašanje, če so razmere (klima itd.) na Marsu primerne za življenje ali ne. Venero in Jupitra, ki sta tako daleč, bo prinesel dovolj blizu, da ju lahko izmerimo. Poznal bomo nadalje za najmanj trikrat večje število zvezd kot jih poznamo danes. S takimi pritlikavimi, kot so spektroskop, fotoelektrični člen in drugo, nam bo pojasnil marsikaj o zvezdah, ki se izpreminjajo, o novih zvezdah, o spektroskopsko dvojnatih zvezdah, o vseмирskih meglah (nebulozah), o zvezdah, ki drvijsko skozi prostor s hitrostjo tisoč kilometrov na sekundo in več, itd. Bo li znal odgovoriti tudi na vprašanje, do kje sega vesoljstvo, ima li kje mejo ali je brezmejno?

Po W. J. Laytenu — F. M.

Naročajte „Edinost“

Varstvo živali

S to besedo razumevamo naše etično čustvovanje, ki stremi za tem, da — v gotovih mejah — pripoznamo tudi živalim pravico do življenja in da po možnosti preprečimo vsako trpinčenje pri živalih, ki nam služijo pri delu, ki nam dajejo hrano, ali pa nam služijo v zabavo. V nemških solah sem mnogokrat videl tablice z napisom: „Quäle nie ein Tier zum Schmerz.“ (Ne uči nikoli živali za zabavo, ker čutijo bolečine kot ti!) V kulturni zgodovini vsakega naroda je baš varstvo živali velikega pomena in v to plemenito svrhu so nastala nešteta društva. Akcije za zaščito živali so začeli Angleži (okoli l. 1836), Nemci so ustanovili prvo tako društvo v Draždanih (1839), potem v Hamburgu (1841), v Monakovem in Berlinu (1842), na Dunaju (1847) itd. Tudi mednarodnih zborovanj za varstvo živali je bilo že mnogo: leta 1894 je bilo že enajsto tako zborovanje v Brnu, kjer so bili prvi navzočni zastopniki Amerike. V juliju 1895 (poznejših podatkov nimam pri roki) je bilo v Nemčiji 200 takih društev, v Italiji 10, v Franciji isto toliko, v bivši Avstriji 24, na Angleškem 243, po vsem kulturnem svetu jih je bilo nad 1000; danes pa moremo računati z dvojnimi, morda celo s trojnimi števili.

Ta društva imajo predvsem nalogo, da varujejo vprežno žival, prevoz in hitro usmrtež klavne živali, da omejujejo sportsko streljanje na žive golobe itd. Najvažnejši pripomoček tem koristnim društvom je odgoja človeka že v sami mladosti, in slika bi morala biti glavna opora pri tem streljanju. O taki odgoji bom obširno govoril v drugem delu tega spisa, ko bom razpravljal o varstvu ptic.

Največ se greši pri vprežni živali in pri divjačini na lovu. Večkrat sem gledal prizore, ki so se zjedli v srce: Ako surovi voznik ne more s preobčutljivim vozom na hrib, so krivi ubogi konji ali volji, pa pretepa živalino in kolne, da je strah. Taka surovina bi zaslužila, da se ji vrne mogoč za drago. — Prej ko je tekla vipavska polževka, so najeti vozniki prevlačili blago iz ajdovske predilnice na gorški kolodvor. Vračal sem se s kolesom po nasuti cesti iz Sempasa. Na strmi brežini pred nekako gostilno vidim težko naložen voz s tremi konji, ki so drgetaje in z napetimi mišicami držali voz, da jih ni potegnil nazaj, ker pijani voznik ga ni bil zavril, še kamna ni bil podložil pod kolesa. Stisnem zavoro, denem pod kolesa dva debela kamna, potegnem konje na korak nazaj in hitim v Gorico, kjer sem brezsrčnega voznika naznanil. To je bila moja prva in poslednja ovadba, pa mi je še po toliko letih ni žal.

Taki slučajni se godijo še danes, dasi vidimo že malo vprežne živali po cestah, ko večidel blago prevažamo s kamjoni. Trpinčenje živali je kaznivo. Tudi v tem so bili Angleži prvi, ki imajo že od leta 1838. naprej stroge predpise, da se prepreči trpinčenje živali. Pri nas v Italiji velja za trpinčenje živali s preobčutljivim, s pretepanjem, s prenačlo vožnjo itd. čl. 491, ki ga vsebuje „Codice penale“ iz l. 1889. V nekdanji Avstriji je bila vse do poloma v veljavi min. odredba dd. 15. febr. 1855. Take postavne dolžbe imajo danes sploh vse države, čuditi pa se moramo delstvu, da še sto let ni preteklo, ko so se ljudje začeli zanimati za to važno kulturno vprašanje in da se je šele v poslednjih desetletjih začelo gibanje proti bikoborbam in sportsnemu streljanju na žive golobe. Prve so take narave, da si ne moremo predstavljati, kako morejo ljudje imenovati zabavo in užitek, ko gledajo trpinčenje in počasno ubijanje bikov, včasih pa tudi — ljudi. Na najbolj estetičen način je premagal bika Urz (v Sienkiewiczem romanu „Quo vadis“), kjer ni tekla kri, in je Urz s svojo silno močjo živali zavril vrat...

Pri sportsnem streljanju na žive golobe se trpinčenje ne da omejiti, še manj pa popolnoma izključiti. Ze samo prevažanje 500 do 1000 in tudi več teh živali v temnih ozkih kletkah po 10 v eni je trpinčenje; potem moramo pomisliti, da dobavitelj ne more to-

like množine golobov poloviti in odpremiti na en sam dan, dasi jih ima morda že zaprte v kakem večjem prostoru. Na strelišču jim najprej dobavitelj izpuli — rep, kar jih med drugim ovira pri letanju, nato jih šele izpusti pred strelce... Le 60-70% jih obleži mrtvih, drugi odletijo obstreljeni, brez repa in se potikajo po strehah in drevju, kjer žalostno poginejo, ako se jih ne usmili — jastrebi. Le enkrat sem se udeleževal pri streljanju na žive golobe, drugi-krat sem samo gledal, pa me ne bo nikoli več pri takem sportu, ko je streljanje na golobe iz glave morda še bolj zabavno in koristno vežbanje v naglem streljanju.

Kaj pa naj rečem o lovu in lovcih, da ne bom imel greha na vesti in zamere pri „lovcih“? Koliko je lovsko-pravičnih strelcev, ki z vnuemo zasledujejo obstreljeno divjačino? Večkrat sem slišal krilate besede: „Kaj bom iskal zajca, kljunača, jerebico, srnjaka? Pride že drugi pred cev!“ Vprašam pa: „Ali si že videl trpeti in umirati to ubogo divjačino? Ali si že opazoval lepe velike oči kljunača, ko se s prestreljeno perutjo in nožico v smrtnem strahu pomaka, da bi našel zavetje in — smrt? Pa zajca, ki z glasnim kvekanjem kliče lisico, da ga reši? Najbolj žalostno pa je to pri srnjaku in gamsu. Strel v pluća nese v divjem begu tudi en km daleč... Leže v dolinico, v kotanjo, na brežino, pod brinov grm... Tam začne agonija: predvsem strah, mučijo ga strupene muhe in črvi, vrani ga naskakujejo in trgajo meso iz živega telesa, dokler se ne pritepe star lisjak in mu pregrize vrat... Blagoslovljeni tvoji derači, stari lisjak, ker pravkar si storil delo usmiljenja, ki ga ni hotel storiti — človek! Le čitajte, mladi lovci, kar piše o tem Fr. Bračun v „Mladiki“, zlasti pa v „Lovcu“, čitaj tudi druge knjige in ne štej korakov, ko moraš iskati obstreljeno, morda še umirajočo žival, ki se v luži svoje lastne krvi vije v smrtnih mukah. Odgoji si dobrega psa, ki bo tvoj zvest tovariš in spremljevalec na lovskih pohodih in ti bo pomagal iskati in najti obstreljeno divjačino. Predvsem pa ne „frcaj“ s pihalnikom na vsako daljavo, ker žival morda le pobere nekoliko svinčenega zrnja, pa bo nekje daleč hiral do žalostnega pogina! Da, tako moraš ravnati, ako nočeš biti — mrhar, pač pa lovsko-pravičen učenec

(Dolge na IV. strani)

MALI OGLASI

BERLITZ-SCHOOL Via Fabio Filzi 23, pouk in priprava vseh jezikov. 1542

GLASVOIR „Bessendorfer“, originalen, v dobrem stanju se proda za L. 2.200.— Rotonda Boschetto 556/III. 1710

STEKLENA omara pripravna za knjižnico se proda po ugodni ceni. Pojasnila pri Obrtniškem društvu v Barkovljah pri cerkvi. 1712

AVTOMOBIL, v popolnoma dobrem stanju, se proda po najnižji ceni. Pojasnila daje Gostilna pri Rumeni hiši v Barkovljah. 1713

KOTEL za kuhanje žganja, francoski sistem, 102 litra, se proda po ugodni ceni. Pojasnila daje Gostilna pri Rumeni hiši v Barkovljah. 1714

PAZITE! Najboljše, najlepše, najcenejše obnavljanje dobite pri Rebcu - Trst - Carducci 36. 1158

SPALNI divani, otomane navadni in luksuzni. Ferjancic, tapetnik, via S. Maurizio 9. 1579

BABICA, diplomirana sprejema noseče. Via Madonna del Mare 19/II. 1711

ZDRAVNIK
dr. Franc Gruden
ordinira s 1. januarjem
v Trstu Via S. Lazzaro 23/II
(zraven kavarni Roma)
od 10.30 do 13
V Mahražini ordinira samo popoldne
od 14-18 (na lastnem domu)

ZAVESE INPREPROGE
TULE
ETAMINE
PLATNO
PELUCHES
GOBELIN
MANUFACTURE
PAULATTO
TRST
VIA DANTE 10 - VIA MAZZINI 32

RYA Je originalno mazilo RYA
ki odpravi radikalo RYA
KURJA OČESA
Dobiva se v vseh lekarnah,
po nižnji ceni L. 3.—
FARMACIA SPONZLA - Via Tor S. Pietro 10 - Trst

ZLATARNA Albert Pevh
Trst, Via Mazzini 46
Kupuje zlato, srebro in krom. Popravlja
in prodaja zlatenino. — Cene zmerne.

ŽEPNI KOLEDARČEK „EDINOSTI“
je izšel in se dobiva
v Tiskarni Edinost
Trst, Via S. Francesco d'Assisi 20
V usnje vezan L. 6.—
v platno vezan L. 4.—

OLD ENGLAND
Spomnite se na tvrdko (120)
Trst - Corso Vitt. E. III. št. 26 - Trst
kadar mislite kupiti obleko, paletots,
površnik in blago za moške obleke.

Najvišje cene plačujem za KOŽE
kua, zlati, lisic, čihurjev, vider, jazbecov, mačk, veveric, krivov, divjih in domačih zajcev itd. itd. pošiljajte po pošti.
D. Windspruch - Trst
Via Cesare Battisti 10, R. nad., vrata 16
Telefon int. 35-65.

PODLISTEK

Črni lovec

Zgodovinski roman iz kanadske prošlosti (84)
Spisal James Oliver Curwood
Prevel France Magajna.

Anica je čakala. Dnevi so rasti v tedne, od Davida pa ni bilo nikakega glasu. Minil je Božič, zanj mračen, težak in grozen. Dogajalo se sto stvari, ki so bile za svet življenjskega pomena. V januarju je markiz de Vaudreuil postal guverner Nove Francije in v njegovem štabu je čakalo mesto za Davida — ko se povrne.

Sredi črne noči se je predramila in šepetala besede — ko se povrne. Skrivnost, ki jo je Bigot s toliko skrbnostjo varoval in zakrival, se je začela zdaj pritažniti pojavljati v mestu. Oglašalo se je

mrmanje in razodevalo grdo dejstvo. Izdajalci se skrivajo v Quebecu! Izdaja! Beseda sama se je ogrevala, ko je begotno plavala od ust do ust. Monsieur Loubiniere in drugi razumniki so se grenko usmehovali, toda prebivalstvo je bilo slepo — kakor je prebivalstvo v obče. Kar so treznejši umi gledali jasno pred seboj, tega prebivalstvo ni moglo doumeti. Izdajstvo — ta beseda je nekaj obljubljal. Vzbujala je živahno zanimanje v mestu, ki ga je od pustnice ločevalo visoko obzidje in pa nenavadno ostru zima.

Kralj Francije je ukazal razglasiti staro in potrjeno dejstvo, da morajo izdajalci umreti. Vaudreuil je ukazal novost razglasiti po svojih klicarjih po mestnih ulicah.

Bigot je pa molčal. Anici se je zmeraj kazal močja, ki vodi nad človeški boj — boj da zavaruje zopremo misel pred jeziki in zavestjo prebivalstva.

Ako je prej nastopal kot nekako božanstvo, je bil zdaj videti kot resnično božanstvo. V Bigotu in samo v njem je našla zdaj uteho in poslednjega upa. Z njo je pezil in čakal, kdaj pride kaka vest od Davida. Videla je, da je radi njene nesreče nesrečen tudi sam. Včasih se je sramovala, ko je videla skrb, ki jih ima radi nje. Ob drugih prilikah jo je pa obšlo toliko usmiljenje, sočutje tako nežno in tako iskreno, da se je mogel Bigot samo z najobupnejšim samozatajevanjem obvladati. Le v misli, da se bliža itak dan popolne zmage, je našel moč za to.

Kratki, črni februarški dnevi so prišli in minili. Marec je prišel in bil iz gozdov pustinje. Dvaindvajset dan tega meseca je divjala vihra nad mestom. Mrzel veter je tutil od zapada, bičal okna in rohnel. Anica je stala pred ogledalom v svoji sobi in se pripravljala k počitku.

Malo prej je obrisala zmazano

raz ogledalo. Zgoščeni hlapci njegova dihanja so bili ob svitu sveče videti kot beli oblaki. Navzlic mrazu, ki jo je grizel skozi belo oblakilo, ni mogla odvrniti oči od ogledala. Radi mraza si ni spetla las. Njih toplota okoli vratu in ramen je bila blažena v sobi, ki jo je razgrevala edino plamenček sveče. Opazovala se je v ogledalu; oči, ki jih je gledala, niso bile oči nekdanje Anice na Gorndinovem dvorcu, lasje so pa bili ravno isti, lepi, sijajni, svileni. A ona je gledala v oči, kajti v njih je videla nekaj, kar jo je strašilo in radi česar je pozabila celo na ostri mraz.

Pozno popoldne je bila ponovno pri Bigotu. Tudi on jo je tako opazil, kakor oči v ogledalu. Govoril je z njo kakor da je mrzličav, in nekaj je skrivljal pred njo. Nekaj več, česar se ji ni upal povedati, nekaj — o Davidu. Ko se je poslavljala, ji je potisnil kapuco nazaj in te lase, ki so Davidovi,

je imenoval svoje. Nato jo je poljubil in jo takoj s pol blaznim glasom prosil odpustanja. Plaka joče je odšla, ker globoko v svojem srcu je čutila, da nekaj ve o Davidu in da ji noče povedati kaj. Ves spremenjen je bil Bigot. Bilo je videti, da je tudi on izgubil upanje.

Ugasnila je svečo in se dolge ure je trepetajoča in bdeča ležala v postelji in čakala spanca. Zunaj je stopal mimo nočni čuvaj in cal ure; med tuljenjem vihrje je medlo razočila njegov glas.

Krčila je svoje drobno telo v postelji in se trudila, da prežene moreče misli, ki so jo poganjale v blaznost.

Izbrpana je končno zaspala, toda to spanje je ni krepilo, nego polnilo z nemirno, bridkostjo in duševnimi mukami. V podzavesti je čutila bolest in se trudila, da bi se predramila. Zaman je bil njen napor, ničesar ni bilo in nikogar, ki bi ji pomagal.

Glas nočnega čuvaja ji je končno pomogel. Slišala je od daleč njegove nejasne klice, ki so se približevali in ji viliati poguma. Njegov glas je razbil črne harikade, ki so jo zapirale.

Popolnoma vzbujena se je dvignila v postelji. Vihra je divjala, ko je legla k počitku, zdaj je vladal mir. Medla svetloba je sijala skozi zmrznjena okna. Njena prva misel je bila, da vihra ni več.

Tedaj je iz tišine zaslišala čuvajev klic. Daleč je bil, a se je polagoma bližal. Čudno je to, je pomislila, ali ni bil čuvajev glas močnejši, ko ga je slišala v postelji?

Trenutke tišine so stresali samo enakomerni udari čuvajev palice. Blizu je bil zdaj — skoro pod njenim oknom.

Neznana slutnja ji je stiskala srce. Potem je slišala: „Tr-z-rejta ura zjutraj. Izdajalec je ujet! Bog obrvari kralja in smrt vsem izdajalcem!“

sv. Huberta, v svesti etičnega pomena varstva živali sploh, divjačine pa še posebej.

Prej sem omenil, da je Židom ponekod prepovedano obredno klanje živali, ki ni v skladu z varstvom živali, temveč je pravo trpinčenje. Naše čitatelje bo moralo zanimati, kako se vrši tako obredno klanje (hebr. schachet). Klavne živali ne omamijo, kakor to delajo naši mesarji, ampak jo obredni klavec (schochet) najprej zveže in ji med prvimi v drugem členom hrbtnjače prereže vrat in spusti kri v posebno posodo. Zdravniki trdijo namreč, da s takim prerezom ne nastopi takojšnja smrt in da žival pogine šele, ko popolnoma izkrevi. To pa traja precej časa. Kot vzrok takega klanja najraje židje, da se na ta način meso najbolje ohrani, da je dravo in užito, ako počasi in popolnoma izkrevi, ter se sklicuje na Talmud (židovsko sveto pismo), ki vsebuje o tem stroge predpise. Po Mojzesu (1. 9. 3-4.) govori Gospod: «Vse, kar se giblje in živi, naj vam služi v hrano. Kakor sem vam dal zelišča, sem vam dal in vse drugo... Le mesa z njegovim življenjem (t. j. s krvjo) ne smete jesti. V III. knjigi 17. pogl. čitamo: «Življenje mesa je v krvi, in jaz sem jo dal za vas na žrtvniku, da spravim in pomirim vaše duše, ker kri pomiruje življenje... Vsakod izmed sinov Izraelovih in vsak tujec, ki biva pri vas in upleni žival ali ptico, katero smete jesti, naj pušči izkrevaveti, kri pa naj z zemljo pokrije...» V V. knjigi (pogl. 12.) pa čitamo: «Karkoli tvoja duša poželi, smeš klati in meso uživati sprito blagoslova Jehove, tvojega boga... le krvi ne smeš jesti; na zemljo jo izlij ko vodo...»

Vsa židovska občina ima svoje «schochet-e», ki dobivajo dovoljenje za klanje od rabina, in še tako spretna kuharica ne sme zaskatati v kuhinji par piščancev ali pitane gosi, temveč jih mora nesti k «schochetu». Zato židje ne smejo jesti ustreljene divjačine, ker bi jo morali živo uloviti in jo potem dati po obredu zaklati. — To velja pa le za pravoslavne (ortodoksne) žide, moderni ali reformirani pa ne marajo za take ceremonije in jedo tudi svinjsko meso in divjačino.

V širšem pomenu spada v to poglavje tudi varstvo redke divjačine. V Julijski Krajini je bilo še v 17. stoletju mnogo plemenite divjačine, kakor dečnavamo iz Valvasorjeve knjige «Die Ehre des Herzogtums Crain» (izšla l. 1789). V XI. knjigi (str. 268-2707) opisuje graščino Haasberg (Zajčji hrib) pri Planini, danes last kneza Windischgratza. Tam pripoveduje, da okoli Zajčjega hriba ne tekajo le zajci, kakor bi sodili po imenu gradu, temveč tudi druga divjačina vsake vrste kot: divje svinje, veliko število jelenov in medvedov. Pri tem je čudno — nadaljuje zgodovinar — da se baš divje svinje, jeleni in medvedi v teh krajih odlikujejo po izredni velikosti in da se divjačina v ostalem rimskem cesarstvu in celo na Češkem ne more meriti z njo. — Ker pa se Valvasorju ta trditve zdijo malo latinska, nadaljuje: «Nisem lovec in se ne ponašam s posebnim lovskim znanjem kot oni, ki se že od rane mladosti bavijo z lovom in lovstvom, tem manj pa se morem zdaj zanimati za lov, ko se mi bliža starost; pri vsem tem ostanem pri trditvi, da so jeleni, marjasci in medvedi v teh krajih mnogo večji nego drugod. Tako so mi pripovedovali odlične osebe, ki so obenem spretni lovci, pa tudi priročni ljudje, ki si z lovom služijo svoj vsakdanji kruh. Tega pa ne trdijo le domačini, ampak tudi tujci, ki se ne morejo prečuti velikosti in lepote teh živali.»

Od vse te divjačine ni danes več sledu, v onih krasnih gozdovih je le še nekoliko medvedov, katere knez varuje in jih ne da odstreliti. Pa le ti medvedje niso tako bojeviti, kot so bili njihovi pradedje: Pred nekoliko leti je ena teh zverj napadla drvarja, a ta se je ni bal, temveč jo je brez velikega lovskega aparata kar s sekuro pobil.

Kakor je plemenita divjačina v Julijski Krajini izumrla, tako je v prejšnjem stoletju tudi kozorog (Capra ibex) malodane izginil. Danes živi ta plemenita vrsta divje koze le še v Piemontu v planinskem pogorju M. Blanca in M. Rosa proti švicarski meji. Pa tudi danes bi ga ne bilo več, da ga stroge postave ne ščitijo pred lovskimi tatovi. Za ohranitev te plemenite živali ima v prvi vrsti zaslugi kralj Viktor Emanuel III. Zai, da je leta 1901, radi hude zime poginilo 350 kosov, a vendar jih štejejo danes še nad 2000, kar je jako razveseljivo, ker upajo, da se kozorog razpase in razmnoži še po drugih krajih, zlasti po švicarskih planinah, ki mejijo na Italijo in imajo ugodna tla za to ponosno žival. — (Prim. o tem Brehms Tierleben. IV. str. 600 sq.)

DAROVI

Ob priliki božičnega večera je darovala vesela družba potom Pepčka in Danice 50.— lir «Sol-skemu društvu».

Vsem darovalcem kot tudi marljivemu Pepčku in Danici prav srčna hvala!

Razne zanimivosti

Smrtal boj v podmorniki

V soboto, dne 17. decembra, je zadel ameriški torpedni rušilec «Paulding» na bostonski višini pri Provincetownu ob podmorniki «S 4» in ga potopil. Priče pojasnjujejo, da je bil namenjen rušilec v luko v trenutku, ko se je pojavil iz morja podmornik, ki je koj pri trčenju izginil s površja. Tudi rušilec je bil pokvarjen, skozi nastalo luknjo mu je vdiral voda, da so morali rušilec spraviti v luko takoj na kopno, sicer bi se tudi on potopil. Na mestu, kjer je bil izginil podmornik v morju in kjer je plaval oljnat madež, so se takoj spustili potapljači v morje. Prvi je ugotovil, da je v torpednem prostoru še šest ljudi živih. V podmorniki se je uvažal zrak in med potapljačem in zaprtimi mornarji je prišlo do nekakega sporazuma s pomočjo trkanja ob steno podmornika. Nadaljnji potapljači so podmornik pridrili s sidrom k tlom, da bi vili valovi ne spravili podmornika kam drugam. Noč in dan so delali potapljači, skušali so dati mornarjem kisika, toda vse je bilo zaman. S trkanjem so naznanjali mornarji, koliko kisika še imajo in kako jim pešajo moči. In ko so zopet prišli potapljači, da bi poskusili zadnje moči, so se uverili, da je podmorska sila odrgala podmornik od sira in ga prevrgla neznanu kam v globino. Mornarji so izdihili v svoji jekleni krsti po dolgem boju in upanju.

Kako postaneš kmalu vitka?

Švedski inženir G. M. Eklund je izumil posebno sredstvo pod imenom «Osmosova kopel». To sredstvo, ki vzbuja čim dalje večje zanimanje, povzroča brez vsakih posledic v najkrajšem času telesno vitkost in sile. Gre za prašek, ki se vrže v kopel in ki se ponaša že po dvestih minutah z izrednim uspehom, in to po izjavi zdravnikov. Prašek povzroča pene in olajša kopajočo osebo povprečno za 800 do 900 gr. S tem izumom se bavijo sedaj danski zdravniki in vse kaže, da bo inženir-izumitelj v najkrajšem času milijonar, kajti sedanja moda zahteva, da bodi ženska vitka, in če ne gre drugače, pojde pa s praškom.

Indorski maharadža se poroči

Indorski maharadža (veliki kralj kake indijske države) je došel te dneve iz New Yorka v London, kjer se bo vršila v kratkem času njegova poroka. Maharadža ni aktivni vladar že več ko eno leto. Prestol je moral pustiti svojemu malemu sinu, to pa na pritisk angleške vlade. Maharadža je bil eden najmočnejših vladarjev v Indiji in je vladal v bogati pokrajini Indore. V njegovem haremju je bila tudi mlada Indijka, plesalka Mumtaz Begum. V to se je zaljubil bogat trgovec iz Kalkute. Ker je tudi ona ljubila tega goveca, je ponudil zapustila možovo palačo. Zaupniki maharadže so kmalu iztekli plesalko, napadli po naročilu svojega gospodarja avto, v katerem sta se vozila trgovec in u begla Mumtaz, zabodli njega, njo pa težko ranili z revolverjem, da se je mesece in mesece borila s smrtjo. Indijski podkralj je uvelred preiskavo, pri kateri se je izkazala brezdomna krivda maharadže. Dva izmed najetih morilcev sta bila obsojena na smrt in tudi usmrčena, vladar pokrajine Indore, kot glavni krivec, se je pa moral odpovedati prestolu. Šel je nato v Pariz, pozneje v New York, kjer je živel življenje bogatega zasebnika. V New Yorku se je zaljubil v dvajsetletno Američanko, s katero se sedaj poroči. Njegova zaročenka je hči ubogega tovarniškega delavca in je nastopala v nekem varietetu. Slovela je kot krasotica in razna večja gledališča so se pehala, da bi pridobila to krasotico za svoj ored. Nekoč je prišel maharadža v varieteto, zagledal krasotico, stopil k ravnatelju s prošnjo, naj bi ga jej predstavil in osem dni pozneje je naznanil bivši vladar njenim osumljenim staršem, da jo vzame za ženo. Pregovorili jih je tudi, da so privolili v njen pristop k budistični veri. Poročno darilo, ki ga je dal maharadža svoji bodoči ženi, je krasen lišč, vreden 300.000 dolarjev (približno pet milijonov in pol lir).

Nova doba v Rusiji

Ze večkrat smo na tem mestu poročali, kako je novi režim v sovjetski republiki olajšal poroke in ločitve. «Krasnaja Gazeta» poroča zopet dogodek, ki se je vršil te dneve na ruskem tozadevnem uradu. V urad je prišel Nikolajev s svojo družico, da da vkajžiti svojo poroko. Z vpisom v posebni register je pa po ruskih postavah zakon že sklenjen. Se preden sta zapustila mizo, na kateri sta se bila podpisala, se je obrnila žena k možu in zahtevala od njega, nti plača dmino, ki jo je izgubila s tem, da je šla k poroki. Možu se je ta zahteva zdela čudna in se je slednjič vdal, vrgel po mizi dva červonca in pol in zahteval 25 kopejk nazaj. Ob enem je stopil k uradniku in zahteval, naj izpolni obrazec, ki je potreben za ločitve zakonov. In tako sta bila oba v teku pol ure poročena in ločena. Tako hitro niti v Ameriki ne gre!

Padel pri izpitu

Charles Chamberlin, ki je dosegel rekord s svojim poletom v daljavo brez nobene postaje, je v letahstu velik praktik, toda izpita iz letalstva nima še, zato tudi ni bil še od vlade priznan za pilota. Chamberlin je zelo občutljiv to pomanjkljivosti. Vpisal se je k pilotskemu izpitu. Pripravi se mu itak ni bilo mnogo, saj je poznal letalo in njegove dele bolj kot notranjost svojega žepa. Pri izpitu ga je izpraševal dr. Berens, strog gospod in fanatičen teoretik. Učenec Chamberlin je odgovarjal mirno in prostodušno. Pri ugotovitvi določene razdalje se je pa revež zmotil za pol kilometra in radi tega padel pri izpitu, da se do prihodnjega izpita tudi v tem izpopolni. Dobro, da ne občuti pomanjkanja zrelostnega izpita iz elektrike Edison, sicer bi tudi ta padel iz električne teorije, čeprav je takorekoč oče moderne elektrike. Upajmo, da bo imel Chamberlin prihodnjič več sreče.

En sam stic in pet in štirideset nečakov

Pred nedavnim časom smo poročali, da je sklenil Italijan Silvestro Poli, prodavši vse svoje imetje v Ameriki, vrniti se domov v Italijo. Silvestro Poli se je rodil — da ponovno povrnemo že priobčeno vest — l. 1847. Kot dvajsetletni mladenič je zapustil Benetke in se napotil v Carraro, delat v tamonjske kamnolome. Kmalu nato se je izselil v Ameriko, izdeloval iz mavca kipe, pozneje je postal lastnik več gledališč in si priboril v teku let in pridnega in vztrajnega dela premoženje, ki prekaša 450 milijonov lir. S temi milijoni se sedaj Silvestro Poli vrača v Italijo, kjer ga čaka nemirno in nečakljivo pet in štirideset nečakov, ki pripravljajo svojemu naslednjemu stricu v resnici prisen sprejem. Marsikdo med temi nečaki je že izračunal, da bi moral dobiti vsak med njimi deset milijonov, pa naj bo deset oziroma osem, če pojde kaj za stroške in tako dalje. Vsekakor staremu stricu iz Amerike ne bo manjkalo ljubezni v krogu njegovih sorodnikov.

Oven kot priča

Nekemu posestniku ob Reni je bilo ukradenih petnajst ovac, ki jih je pa posestnik na srečo dobil pri nekem mesarju v Koblencu že žive. Ker je pa ta naznanil, od koga je bil živali kupil, je bil prodajalec zaprt, ovce so pa prišle v začasno sodno shrambo. Prodajalec ovc je pa tatvino trdovratno zanikal. Toda pri glavni razpravi je izjavil ukradeni posestnik, da je pri njem uslužben ovcar, ki je vzgojil ovna, nahajajočega se med ukradenimi čredo, od mladih nog. Ta oven se odzivila, le če ga ovčar pokliče po imenu «Klaeschen». Posestnik je dodal, da je ovčarja pripeljal k razpravi in da se sodnik lahko sam prepriča o resničnosti njegove izjave. Sodni dvor je šel nato z obtožencem, tožiteljem in zagovorniki pred sodišče, kjer so se pasle ovce na bližnjem travniku. Vsi so po vrsti klicali: «Klaeschen», sodniki, državni pravdniki, gospodar, zagovorniki, toda šele ko je poklical ovčar ovna, se je ta zganil in priiskal k njemu, položil mu prednji nogi na hrbet in ga začel ližati. Za ovnom so prihiteli vse ostale ovce k ovčarju in tako je oven kot priča odločil pravdo v korist svojemu gospodarju. Obtoženca so seveda radi tatvine obsodili. V starem rimskem pravu nahajajoči se stavek, ki ureja lastnino in ki se glasi v izvirniku «res clamat ad dominum» in v prevodu «stvar vpije po gospodarju», se je v tem oziru popolnoma obnesel.

Poljski grad v plamenih

Znani grad Dzikovu blizu Krakova, last grofa Tarnovskega, je popolnoma zgorel. Z njim je zgorelo nešteto dragocenih starin, a tudi devet oseb, med njimi poljski atot Alfred Bayer, ki se je slučajno mudil v gradu. Nekaj dragocenih zbirk se je zamoglo v zadnjem času še rešiti. Lastnika grada ob izbruhu ognja ni bilo doma, njegovo mater, knežinjo Radziwillovo, so pa utegnili rešiti. Ogenj je nastal, tako se domneva, radi nemarnosti pri centralni kurjavi in se je najprej razpasil v kleti po nakopičeni zalogi premoga.

Izkopanine iz prve kristjanske dobe

Dunajski starinoslovec profesor Keil je zadel pri kopanju, ki se vrši v družbi s smirnskim muzejem, v okolici Efeza na takorvanem hribu sedmih otrok, na več katakomb (podzemskih hodnikov) in več krst iz dobe prvih kristjanov. Se znamenitejša je najdba v Efezu samem, kjer so odkrili dvorano iz rimske dobe, o kateri menijo, da je v njej propovedoval sam apostol Pavel.

Stari zobje

V izsušeni strugi stranskega toka reke Vaala pri Bloemhofu v Južni Afriki je izkopal neki iskalec diamantov dva velika okamenela zoba. Profesor Raymond A. Dort od witwatersrandskega vseučilišča je ugotovil, da sta to zoba mamuta, ki je bil predhodnik slo-

na in ki je živel pred 25 do 50 tisoč leti. Tudi na drugih mestih te struge so se našle podobne okamenine. V starejši strugi je našel nemški raziskovalec Richard Beck leta 1908. zobova mastodonta, ki je še starejša žival od mamuta. Najdoba mamutovih zob priča, da se je nahajala ta predpotopna žival v bolj južnih krajih, kakor se je doslej domnevalo.

Izgubljeni prstan.

Gospa Rereit je na svojem posestvu v bližini Pariza izgubila svoj zaročni prstan, ki je bil okrašen z briljanti in rubini. Izgubila ga je lansko poletje. Vsako iskanje je bilo brezuspešno. Ko je pa te dneve rezala peso, je zadel nož ob trd predmet in glej! v pesi je tičal njen prstan. Prstan je bil najbrž padel na tla, dekla ga je pometla, vrgla z drugimi smetmi v smetišnico, od tu je prišel na gnoj, z gnojem na polje in tako v peso. To spominja na Polikrata, ki je vrgel prstan v morje, da utolži bogove, a ga je zopet dobil v želodcu ribe.

Razpisnost

Indijski podkralj, namestnik angleškega kralja v Indiji, je obiskal v drugi polovici decembra meseca princa Jama Sahiba v državi Navanagaru. Ta princ je bil vzgojen na Angleškem in je bil znan v plemiških krogih z imenom «Ranji». Zelo je radodaren in pravkar se govori po Indiji mnogo o velikanskih vsotah, ki jih je ta vladar porabil, da je dostojno sprejel indijskega podkralja. Stroški sprejema so znašali 200.000 funtov (osemnajst milijonov lir), od teh je šlo samo 8000 funtov za umetne ognje in 30.000 funtov za razsvetljavo. V nekaj letih je izdal «Ranji» pol milijona funtov samo za sprejeme indijskega podkralja pri šestih njegovih obiskih.

Osumljen, prijet, izpuščen

V okolici Londona je bil pred časom izvršen drzen vlom v pošto poslopje. Vloma je bil osumljen neki Josip Foester, ki se je bil pa med tem že izselil v Novo Zelandijo. Sodišče je odredilo z ozirom na velikost zločina, naj se Forster prime in privede v London. Policija je poslala v Novo Zelandijo detektiva, ki je pripeljal Forsterja uklenjenega v London. Forster je prepotoval 12.600 milj dolgo vožnjo iz Nove Zelandije na Angleško v okovih in bil končno radi pomanjkanja dokazov izpuščen.

Poroka bombažnega kralja

Te dneve se je vršila v Oslu, glavnem mestu Norveške, znamenita poroka. Grete, hči največjega brodolastnika v Oslu, Thora Thoresena, se je poročila z enim med najboljšejsimi Angleži, s tako zvanim bombažnim kraljem lordom Glentarnom. Angleška kraljevska dvojica jima je poslala dragoceno poročno darilo. Med nevestinimi družicami je bila tudi sorodnica norveške kraljice Maude. Novoporočeni par se je napotil po poroki na francosko Riviero, kjer namerava preživeti meden tedne.

Čez trinaest let se na Dunaju nihče ne bo več poročil

Tako so izračunali in predvidevali na podlagi statističnih podatkov. Računi so po vsem pravilni in na Dunaju čez trinaest let res ne bo nihče več zlezel v zakonski jarem, če bo število porok še nadalje tako padalo, kakor v poslednjih letih. Leta 1920. je bilo na Dunaju sklenjenih 30.136 porok, šest let pozneje pa samo 16.288. To število se bo letos znižalo — tako računajo — za 1.200. Vsak tretji par se na Dunaju civilno poroči.

Kdo je iznašel petrolejsko svetiljko?

Praška «Narodna Politika» je te dni prinesla vest o 75-letnici prve petrolejske svetiljke v Prazi. Prvo svetiljko so prižgali l. 1862 v praški «Viječnici» in praška občinska kronika na dolgo in široko opisuje veliko navdušenje, s katerim je prebivalstvo pozdravilo novo iznajdbo. Na nekem transparentu je bilo tedaj čitati: «Slava iznajditelju petroleja in petrolejske svetiljke Lukasiewiczu». Zgodovinarji, ki so proučevali praško kroniko, so na podlagi tega spet načeli vprašanje: kdo je pravzaprav prvi izledil petrolej? Do sedaj so splošno mislili, da je to bil Zid Scheiner iz Borislave, ki je hotel iz tamkajšnjega premoga pridobivati žganje.

Lukasiewicz je umrl l. 1882 v Lvovu.

Gospodarstvo

SEMIENA IN TRSTIJSKE POTREBŠTINE

Tržaška kmetijska družba v Trstu se je preakrbelja za tekočo gospodarstvo sezono z vsemi kmetijskimi potrebštinami, svežo zalogo zajamčenih semen iz Nemčije, raznim kmetijskim orodjem in stroji ter umetnimi gnojili. V njenih skladiščih dobite bogato zalogo vseh gorimnenjenih potrebštin.

Te dni je prišla novo pošiljatev transportnih vrčev za mleko od litrov 10, 20, 25 in 30, ter zadnje naročilo okoličanskih šap, ki so bile naročene po meri in teži danih po okoličanskih kmetovalcev.

Slamorenice «Mayfahrt» oddajamo tudi na obroke proti običajni garanciji.

Seme domače detelje in lucerne. Prijeli smo večjo množino večne detelje ali lucerne ter domače detelje, izbrano in najlepše zajamčeno seme. Priporočamo vsem, ki bodo potrebovali to seme, da si ga prednamujejo, da zanje lahko rezerviramo.

Modra galica. Vabimo naše zadruge in vinogradnike, ki želijo imeti angleško modro galico, da se čim preje prednamujejo. Naročila pismena ali ustmena sprejemamo do preklica v našem uradu ulica Torrebianca št. 19.

Tržaška kmetijska družba v Trstu ulica Torrebianca 19, in Raffineria 7, tel. 44-39.

ŠIRITE

„Naš glas“

Mesečno družinsko revijo! Naročnina za celo leto 16 L

Naslov:

Trieste, Casella postale 348

Avtomobilna črta

Trst-Lokev-Divača-Senožeče PODJETJE BRUNELLI

Odhodi s trga Oberdan

Vozni red od 1. oktobra do 31. marca. Iz Trsta v Senožeče ob 16.15. Iz Bazovice ob 16.45. Iz Lokve ob 17.—. Iz Divače ob 17.10.

Iz Senožeče v Trst ob 7.30. Iz Divače ob 7.50. Iz Bazovice ob 8.15.

Listki za tja in nazaj: Trst-Divača in nazaj l. 13.—, Trst-Senožeče in nazaj l. 16.—.

Izšel je roman

NEMEZA

Cena L 6.—, po pošti L 7.50

FERRO CHINA PIGATTI

Okrepčevalno sredstvo, predpisano od zdravniških avtoritet proti MALOKRVNOSTI, BLEDECI in za OKREVANJE

LEKARNA ZANETTI - TRST - Via Mazzini

Predno se odločite za katerikoli nakup obiščite

SKLADIŠČE POHIŠTVA

ALESSANDRO LEVI MINZI

Trst, Via Retiori 1 (Piazza Rosario) in Via Malcanton 7-13.

Naše cene ne poznajo konkurence.

(1170)

MOČ PRETEKLOSTI

Roman v treh delih

Spisala V. J. Krizanovska.

Iz ruščine prevedel IVAN VOUG.

Cena L 6.—, po pošti priporočeno L 7.40. V inoxestvo L 8.60 proti vnaprej poslanemu znesku. Roman je izdal založila Tiskarna Edinost. - Prodaje: Tiskarna Edinost v Trstu, Via S. Francesco 20/1. - Knjigarna J. Šteka, Via Milano 37 v Trstu. - Nar. Knjigarna, Gorica, Carducci 7. - Katoliška knjigarna, Gorica, Carducci 4. - Kraigher Josip, Postojna.

Vozne v originalne platnice (cena L 10) se dobi v knjigarni STOKA.

Tiskarna Edinost v Trstu

Izvršuje vsa tiskarska dela v najmodernejšem stilu kakor tudi v večbarvnem tisku. Razpolaga z najmodernejšimi stroji, črkami, Lynotype, stereotipijo ter rotacijakim strojem. Vsa naročila se izvršujejo točno in po zmernih cenah.

Ul. S. Francesco d'Assisi 20